

Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

**Akcenat sela Ortiješa; O jeziku letopisa fra Nikole
Lašvanina; Neke osobine jezika fra Lovre Sitovića;
Prilozi za proučavanje oblika negacija u jeziku
rromani**

**Peco, Asim; Mladenović, Aleksandar; Kuna, Herta; Uhlik, Rade
Vuković, Jovan**

1961

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/items/aa6e843e-f3c5-411a-89fc-681f690c4790>

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/>

NAUČNO DRUŠTVO NR BOSNE I HERCEGOVINE

GRAĐA

KNJIGA X

ODJELJENJE ISTORIJSKO-FILOLOŠKIH NAUKA
KNJIGA 7.

ASIM PECO

AKCENAT SELA ORTIJEŠA

ALEKSANDAR MLADENović

O JEZIKU LETOPISA FRA NIKOLE LAŠVANINA

HERTA KUNA

NEKE OSOBINE JEZIKA FRA LOVRE SITOVIĆA

RADE UHLIK

PRILOZI ZA PROUČAVANJE OBLIKA
NEGACIJE U JEZIKU RROMANI

SARAJEVO

1961

NAUČNO DRUŠTVO NR BOSNE I HERCEGOVINE

GRAĐA
KNJIGA X

ODJELJENJE ISTORIJSKO-FILOLOŠKIH NAUKA
KNJIGA 7.

ASIM PECO

AKCENAT SELA ORTIJEŠA

ALEKSANDAR MLADENović

O JEZIKU LETOPISA FRA NIKOLE LAŠVANINA

HERTA KUNA

NEKE OSOBINE JEZIKA FRA LOVRE SIToviĆA

RADE UHLIK

PRILOZI ZA PROUČAVANJE OBLIKA
NEGACIJE U JEZIKU RROMANI

SARAJEVO

1961

Urednik
JOVAN VUKOVIĆ,
redovni član Naučnog društva NRBH

S A D R Ž A J

	Strana
<i>Asim Peco:</i>	
Akcenat sela Ortiješa	5—51
<i>Aleksandar Mladenović:</i>	
O jeziku letopisa fra Nikole Lašvanina	53—123
<i>Herta Kuna:</i>	
Neke osobine jezika fra Lovre Sitovića	125—177
<i>Rade Uhlik:</i>	
Prilozi za proučavanje oblika negacije u jeziku RRomani	179—218

ASIM PECO

AKCENAT SELA ORTIJEŠA

U novije vrijeme rad na ispitivanju naših dijalekata dobija sve više značaja. Pristupilo se ispitivanju mnogih govora koji su nam do danas bili nepoznati. Bez sumnje, sistematsko ispitivanje kako svih dijalekata tako i svih govora omogućiće nam da uskoro dobijemo ne samo cjelovitiju sliku o našim dijalektima nego i da dobijemo lingvistički atlas, za kojim svi osjećamo potrebu. Kao jedan prilog tome neka bude i ovaj moj rad.

Ja ovdje dajem akcenatski sistem govora svoga rodnog kraja, upravo rodnog mjesta — sela Ortiješa. Ortiješ se nalazi u neposrednoj blizini Mostara — 7 km. južnije od njega. Po svom položaju, a i govornim osobinama, Ortiješ ulazi u krug govora centralne Hercegovine. (Pod tim terminom ja podrazumijevam govorno područje koje zahvata jedan dio bivšeg mostarskog, stolačkog, ljubinskog i čitav čapljinski srez. Granica ovoga govora mogla bi se povući od Bijelog Polja više Mostara, ispod Podveležja, preko Rabine, Rotimlje, Hrguda, Bjelašnice na Popovo Polje — niže Ravna, zatim ide republičkom granicom između NR Hrvatske i NR Bosne i Hercegovine do Gabele, a odatle uzvodno uz rijeku Neretvu do Bijelog Polja obuhvatajući i jekavska sela u capljinskom i mostarskom srezu koja se nalaze zapadno od Neretve.) Taj govor karakterišu ove osobine, kao najglavnije:

1) Pretrpio je uticaj ikavskih govora (pored redovnog *nisam*, tu je *nevista*, *zvizdan* i, možda, još koji ikavizam vrlo običan u govoru muslimana);

2) Kratko **k* zamijenjeno je sa *je*, koje redovno jotuje *n* i *l*, kao i *t*, *d*, *s*, *z*. Glasovne grupe *bje*, *pje*, *mje*, *vje* ostaju nepromijenjene (*bježati*, *pjesma*, *mjera*, *vjera*);

3) U slogovima gdje smo imali dugo **k* danas imamo *je*. Tako ovdje imamo: *bjel*, *cjel*, *snjek*, *vjek*, kao i *djete*, *rjeka*, *cjena*, *mljeko*,

*stijena*¹. Kako vidimo, tu nemamo istu zamjenu kao u slogovima gdje je bilo kratko *k*. Tu nemamo *je* nego *je* što nikada ne jotuje prethodne suglasnike, koji se inače ovdje jotuju;

4) Muslimani gradova, a i okolnih sela, ne razlikuju suglasnike *č* i *ć*, *dž* i *dj*, *lj* i *j*, *nj* i *n*; upravo, oni najčešće mjesto prvih imaju druge²;

5) Osobina je ovoga govora da krati vokalne *r*;

6) Glas *h* svi imaju u svom govoru, iako ga svi ne upotrebljavaju gdje mu je etimološki mjesto; (kod pravoslavaca imamo: *rana*, *ljeh*, *aljine*, ali *Hasim* (*Asim*), *Haliija* (*Alija*) i sl.);

7) U ovom govoru imamo uopštene nastavke starih mekih osnova u promjeni zamjenica i pridjeva: *mojim*, *tvojim*; *našim*, *vašim*; *dobrim*, *slabim*; *tudjim*, *lošim*³;

8) Ovaj govor karakteriše i izrazito gubljenje zvučnosti kako u sandhiju tako i na kraju govornog takta: *vrak te odnio*, *bok te ubijoj*; *pomogo ti bok*; *odnijo te vrak*⁴ i sl.;

9) Lična m. imena tipa *Jovo*, *Salko* ovdje imaju promjenu imenica ženskog roda na *a*: *Jove*, *Jovi*; *Salke*, *Salki*⁵;

10) Prisvojni pridevi od takvih imena redovno su na *in*: *Jovin*, *Salkin*;

Postoje i druge razlike između ovoga govora i govora drugog dijela jekavske Hercegovine — kako morfološke, tako i sintaksičke, ali ih ja ovdje sada neću navoditi⁶.

O akcenatskim razlikama biće govora naprijed. Istina, ja tu ne višim upoređivanje između ta dva govora, ali ponegdje ukazujem na tu razliku. Ovdje mogu reći da ovaj govor u akcentu imenica karakteriše težnja da izjednači akcenat u svim oblicima. Tako tu imamo kao obično

¹ O ovoj zamjeni isp. kod Rešetara: *Archiv für sl. Philologie* XIII, 591—597, kao i Rad JAZiU 373, str. 211.

² Primjere v. kod Milasa, Rad 153, str. 56—57.

³ V. Milas, op. cit. 50; a prof. Vuković u svom radu o mostarskom govoru — *Glasnik Jugoslovenskog profesorskog društva* za 1937. god. navodi i *kijem* pored *kim*.

⁴ Ovo konstatuje i prof. Vuković, op. cit. 95, a i O. Broch to nalazi u govoru VI. Čorovića.

⁵ Isp. N. J., n. s., knj. IV, 340—343.

⁶ Iz stručne literature do sada nam je poznat jedino govor Mostara. O tom govoru imamo tri rada: M. Milas: *Današnji mostarski dijalekt*, Rad 153; VL. Čorović kritički osvrt na taj rad daje u *Archiv für sl. Philologie*, XXI, 497—510. i rad prof. J. Vukovića: *Karakteristične osobine mostarskog govora*, *Glasnik Jugoslovenskog profesorskog društva*, god. 1937, str. 89—99. Još ima jedan moj prilog o fonetskim osobinama u pismima hercegovačkih muslimana — uglavnom u pismima Ali-paše Rizvanbegovića. Moram reći da u tom radu ima dosta grešaka jer lično, iz objektivnih razloga, nisam mogao vršiti korekturu.

gòlubōvā-gòlubovima, drüğōvā-drüğovima, a kao manje obično: golubóvā-golubòvima, drugóvā-drugòvima. U istočnoj Hercegovini je suprotno. Ovaj govor ne zna za Daničićev akcenat u oblicima zamjenica: mène, tèbe, sèbe; òvāj, ònāj, nego ima samo: mène, tèbe, sèbe; òvāj, ònāj. U istočnoj Hercegovini nailazimo i na Daničićev akcenat. Dok u istočnoj Hercegovini imamo Daničićev akcenat u oblicima prezenta: čitāmo-čitāte, velīmo-velīte, ovdje je samo: čitāmo-čitāte, vèlīmo-vèlīte.

IMENICE

IMENICE MUŠKOG RODA

I Današnje jednosložne osnove

1) *Ròb* — *ròba* (Dan-. I/2—25)

Ovako se ovdje akcentuju još i: *bāk* — *bàka*, *pòd* — *pòda*, *sküp* — *skùpa*, *šljēm* — *šljèma*¹ (Vuk posljednje nema), zatim *bīk* — *bika*, *gròzd* — *gròzda*, *klāk* — *klàka*², *džēm* — *džèma*, *plīš* — *plīša* (Vuk ove nema), *rāk* — *ràka*, *pās* — *pàsa*, (pored *psā*³), *plēh* — *plēha* (Vuk je nema). Ovako i: *grōf* — *grōfa*, *rāt* — *ràta*, *štōf* — *štōfa*, *třs* — *třsa* (Dan. ima *rāta*, I/7).

U vokativu jednine sve imenice ovoga tipa imaju "": *kōnju*, *rōbe*, *šīšu*.

U množini je, takođe, povučeni akcenat: *gròzdi* — *gròzdā* (pored *gròzdovi* — *gròzdōvā*), *kōnji* — *kónjā*; ali samo: *džēmōvi* — *džēmōvā*, *plēhōvi* — *plēhōvā*, *rōbōvi* — *rōbōvā*, *šīšēvi* — *šīšēvā*. Pored Dan. primjera sa neprenesenim akcentom u genitivu množine: *vōlōvā*, *tōpōvā*, *pōpōvā* ima i: *pōpōvā*, ali je samo: *grōbōvā*, *lēšēvā* i *trāpōvā*⁴.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: *bēs* *popōva*, *izā* *volōvā*, *porēd* *topōvā*⁵.

Ovamo ne idu po ovom tipu Dan. primjeri: *dren*, *cer*, *Senj*, *zbieg* (tip I/10); *dud*, *don*, *drum* (tip I/7); ni Milasov primjer *miš* (tip I/7).

U ovom govoru nisam zabilježio: *baš*, *cin*, *čap*, *greš*, *zgon*.

2) *Kòsac* — *kòsca* (Dan., II/3—29)

Ovom tipu ovdje još pripada: *òvas* — *òvsa*⁶ (Dan. po tipu I/4).

Vokativ jednine je kao kod Daničića: *òče*, *kòšče*.

U nominativu množine je: *òčēvi*, ali *jēčmōvi*, *kòtlōvi*, *pòslōvi*.

¹ Ovako i kod Vušovića, SDZb. III, str. 42, od sada samo Vušović; tako i u Pljevljima, SDZb. III, str. 117 — od sada samo Pljevlja; i u Pivi SDZb. X, str. 188 — od sada samo Piva.

² Tako i Milas, Rad 153, str. 95.

³ Milas, str. 95.

⁴ U Pivi je *tōpōvā*, *pōpōvā*, str. 189.

⁵ Tako i u Pivi, str. 189.

⁶ Tako i kod Vušovića, str. 44. i u Pivi, str. 189.

U genitivu množine kod Daničića je pravilo da imenice koje nemaju umetka ov, ev povlače akcenat prema kraju na nepostojano a: otáčā. posálā; kod onih imenica koje proširuju osnovu umetkom ov, ev akcenat ostaje nepromijenjen: očevi — očēvā, a Dan. jedino pretpostavlja da može biti pōslōvā i kōtlōvā. U ovom govoru nije uvijek tako. Ovdje imamo pored običnog kōtlōvā i pōslōvā još i ōčēvā, pa i kōsācā, kāpākā, pored Daničićeva akcenta kosācā, kapākā.

Ovamo ne idu Daničićevi primjeri: *hodac, bojak, kobac, moljac* (tip I/5); *čabar, odar, oganj, točak, stabar* (tip I/8); *Borač* ide i po tipu I/4, tako *ovas*, a *momak* samo po tipu I/4.

3) Stō — stōlu (Dan., I/1—24)

Ovako samo još: vō — vōla i dōm — dōma (zadnja se koleba između ovog tipa i tipa I/9).

Vokativ jednine je stōlu, vōlu; genitiv množine vōlōvā. stōlōvā pored vōlōvā, stōlōvā; u dativu, instrumentalu i lokativu je samo stōlovima, vōlovima.

Prenošenje akcenata na predloge je dvojako. U akuzativu jednine je staro: nā stō, pō stō, krōza stō; a u genitivu množine je novo: prekō stolōvā, prekō volōvā, isprēd volōvā, izā volōvā.

Od Daničićevih primjera ovamo ne idu *grom* i *stog* (tip I/9).

4) Kōnac-kōnca (Dan., II/3—31)

Po ovom tipu mogu ići *Borač* i *ovas* (pored po tipu I/2) a ovdje je samo mōmak-mōmka.

Imenica novac i ovdje je kao i u Pljevljima: nōvac-nōvca⁸.

Vokativ jednine je mōmče, lōnče, ōvnu. U genitivu množine pored kōnācā, nōvācā, lōnācā, kako je i kod Daničića, imamo i lonācā, lovācā, momākā, ali ovdje je i ōvnōvā, iako ōvnovi.

Od Daničićevih primjera ovamo ne idu: orao (oro), štenac i volak (tip I/5).

5) Váljak-váljka (Dan., II/1—26).

Ovako i ōrō-ōrla, štēnac-štēnca, vōlak-vōlka (Dan. po tipu I/4); kōbac-kōpca, mōljac-mōljca (Dan. po tipu I/2); zatim jārak-jārka (Dan. po tipu I/11)⁹. Ovakav akcenat imaju i Sisak-Siska, vīsak-vīska¹⁰, bōrac-bōrca, pjēsak-pjēska, sīvac-sīvca, vrjēsak-vrjēska (Dan. tip I/12), tako i grāšak-grāška, znānac-znānca (Dan. tip I/8).

U vokativu jednine imamo: ōrle, pjēvče, tvōrče.

⁸ Pljevlja, str. 119, Piva str. 190.

⁹ Tako i Vušović, str. 43, Pljevlja str. 120, Piva str. 191.

¹⁰ U Pivi po tipu I/11.

U množini se akcenat ne mijenja ni kad se osnova proširuje nastavkom ov -ev: jármovi — jármōvā, nájmovi — nájmovā, órlovi — órlōvā, pójmovi — pójmovā, újmovi — újmovā, zájmovi — zájmovā¹².

Ako se u množini osnova ne proširuje, u genitivu se akcenat mijenja i imamo: kópci — kōbācā, lānci — lānācā, móljci — mōljācā, pjēvci — pjēvācā, répci — rēbācā, sljēpci — sljēpācā¹³. I ovdje imamo: járāmā kad to znači „par volova“.

Prenošenje akcenta na predloge, ako za to ima uslova, je novo: òd lānācā, dō pjēvācā, izà sljēpācā, ispò štēnācā, prekò zūbācā, zà sljēpācā,

Ovamo ne idu Daničičevi primeri: *gajtan*, *korov*, *krpež*, *majdan*, *susret*, *ulom* (sve po tipu II/2a), *sabor* (tip II/6a) *držak* (tip I/2), *Ibar* (tip. I/8).

Ovdje nisam čuo primjere: *nažanj*, *nasap*, *pačeo*, *vačel*.

6) *Ključ* — *ključa* (Dan I/1—22)

Ovako i: žúlǵ — žúlǵa, dǵo — dǵéla¹⁴, škǵp — škǵpa (Dan. po tipu I/10), nām — nāma (Dan. ga nema), Sēnj — Sēnja, srēz — srēza (posljednja i po tipu I/10, kod Dan. po tipu I/7), sād — sāda (Dan. ga nema).

U vok. jednine imamo akcenat nominativa: krālǵu, klǵūču, mālǵu, mūlǵu.

U množini se akcenat ne mijenja, bez obzira da li se osnova proširuje ili ne. Tako imamo klǵūči-klǵūčā-klǵūčima, skúti-skútā-skútima, škǵpi-škǵpā-škǵpima, škǵpi-škǵpā-škǵpima, žúlǵi-žúlǵā-žúlǵima, pored: klǵūčēvi-klǵūčēvā-klǵūčēvima, škǵpovi-škǵpōvā-škǵpovima, kao i: klǵipovi-klǵipōvā-klǵipovima, hānovi-hānōvā-hānovima, pānjevi-pānjēvā-pānjevima¹⁵. I ovdje je samo: dǵāci-dǵākā-dǵācima.

Imenica *put* u konkretnom značenju ide po ovom tipu: kuća mu je krāj púta; širōki ti púti prēko svičēta; slābi su nam pútevi.

Između ovog tipa i tipa I/10 kolebaju se: *klip*, *stid*, *plast*, *stup*, *vir*; a *am* i *ban* idu po tipu I/10.

7) Brāt-brāta (Dan., I/2—24)

Ovako i: drūm-drūma, djōn-djōna (Dan. po tipu I/1) čǵr-čǵra¹⁶ (Dan. po tipu I/9), lǵk-lǵka, lǵm-lǵma, člān-člāna (Dan. po tipu I/10), stvōr-stvōra, tāst-tāsta¹⁷ (kod Vuka je stvōr i tāst, tip I/9), zatim lǵk-lǵka i zmāj-zmāja (Dan. ima posljednju po tipu I/9). Ovom tipu u govoru muslimana, a nekad i drugih stanovnika ovog mjesta, pripadaju i imenice sa vokalnim *r*, koje se ovdje skraćuje. Tako imamo: bǵk-bǵka, sǵp-sǵpa, šmǵk-šmǵka.

¹² I u Pivi je zájmovi, újmovi, str. 191; tako i u Pljevljima, 121.

¹³ Tako i u Pivi, 191.

¹⁴ Piva, 191.

¹⁵ U Pivi ima: ānovi-ānova, pored ānovi-ānōvā, ali krālǵjevi krālǵjevā, str. 193.

¹⁶ Tako i Pljevlja, str. 124, Piva, str. 193.

¹⁷ Tako i Pljevlja i Piva, op. cit.

Vokativ je redovno: brāte, stvōru, zmāju.

U lokativu jednine imamo dvojak akcenat : kao u nominativu: prāgu, prstu, zmāju; ili povučeni: na prāgu, na mrāzu; ali samo: na skūpu, kao i: nā dlanu, ò hljebu, ù grahu¹⁸.

U množini se akcenat ne mijenja, bez obzira da li se osnova proširuje ili ne: mīši — mīšā, prsti — prstā — prstima (ako ne prsti — prstijū — prstima), čirevi — čirēvā — čirēvima, klīnovi — klīnōvā — klīnovima, mīševi — mīšēvā — mīševima. Samo sa proširenom osnovom imamo: mrāzovi — mrāzōvā — mrāzovima, svātovi — svātōvā — svātovima, (rijetko svātā), zětovi — zětōvā — zětovima.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: zā brata, izā brata, prekō prsta, ispōt klina, izā miša, kao i: nā prstu, nā pragu; òd mišēvā, zā zētōvā.

Ovom tipu ne pripadaju imenice *čas* i *rat* (tip I/1).

8) *Vjētar* — *vjētra* (Dan. II/4—33)

Ovako i mōzak — mōzga (kod Vuka i mōzak mōzga), ōganj — ōgnja, tōčak — tōčka (Dan., po tipu I/2), čēšalj — čēšlja, Pētar — Pētra, svēkar — svēkra (kod Daničića i čēšalj — čēšlja, Pētar — Pētra, a samo svēkar — svēkra).

Akcenat se ne mijenja ni u oblicima množine pa imamo: mōzgovi — mōzgōvā, tōčkovi — tōčkōvā, trōškovi — trōškōvā, vjētrovi — vjētrōvā.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ù vjetar, izā vjetra, zā kašlja, izā kašlja. Kod Daničića imamo staro prenošenje: ù vjetar, bēz vjetra²⁰.

Od Daničićevih primjera ovom tipu ovdje ne pripadaju: svežanj, sužanj, ugalj (tip I/11), grašac, znanac (tip I/5).

9) *Bōg* — *bōga* Dan., I/1—23)

Ovako i vōz — vōza, (Vuk ima vōz — vōza, tip I/10), grōm — grōma (Dan. ima grōm — grōma, tip I/3)²¹.

U lokativu jednine neke imenice povlače akcenat prema kraju i imamo: u bōju, po hōdu, na lōju, u vōzu²², ali ù kraju.

Kao i kod Daničića, imenice ovog tipa u množini znaju za dvojak akcenat i to: a) brōdovi-brōdōvā, dōlovi-dōlōvā, dōmovi-dōmōvā, i b) stōgovi-stōgōvā, nōsovi-nōsōvā, vōzovi-vōzōvā, tōrovi-tōrōvā. Kod Daničića je krajēvima, rogōvima, ovdje redovno ostaje akcenat nominativa množine i u ostalim padežima²³.

¹⁸ I u Pljevljima je: nā pragu, nā prstu, tako i u Pivi.

¹⁹ U Pivi imenice: *rob*, *zet*, *mráz*, *stvor* u množini imaju akcenat tipa I/1.

²⁰ U Pivi je: òd ubla, nā čēšalj, ali òd vjetra, zā trošak, str. 196.

²¹ U Pljevljima je grōm — grōma, grōm — grōma, str. 117. i 124.

²² Tako i u Pivi, str. 197, i Pljevljima, str. 125.

²³ Vušović (SDZ b. III, 41. i 42) ima: krajēvā, dōmōvā pored: zbōrōvā.

Prenošenje akcenata na predloge je isto dvojako: a) staro: iz voza, òd groma, ù dròb, nà mòs; b) novo: ù krāj, ò stogòvā, izà gromòvā, prekò rogòvā, izà ledòvā, prekò toròvā.

Ovamo ne idu Daničićevi primjeri: *bok, čvor, krov, noj, rov, rak*, (tip I/1), *skok, stvor, zbor, zmaj, dost* (tip I/7), *mah, mjeh i strah* (tip I/10).

10) *Vrāg-vrāga* (Dan., I/1—19)

Ovako i: māh,-māha, mjēh-mjēha, strāh-strāha (Dan. po tipu I/9), bān-bāna (Dan. tip I/6), a stup, kip i klip se kolebaju između ovoga tipa i tipa I/6. Ovom tipu ovdje pripadaju i: bō:-bō:a, gnjēv-gnjēva (kod Vuka je gnjēv-gnjēva, tip I/7).

U lokativu je akcenat kao kod Dan.: po grādu, na jāzu, u mjēhu, na trāgu, na stūpu.

Ako se osnova proširuje, u množini neke imenice skraćuju akcenat i imamo: glās-glāsovi-glāsovima, mjēh-mjēhovi-mjēhovima, rēp-rēpovi-rēpovima, stān-stānovi-stānovima²⁴, kod Dan. je dūbovi, stānovi. Ovakav akcenat (tj. ') ovdje imamo u primjerima: bānovi, kípovi, prútovi, spúževi, stūpovi; a tako i: vjēkovi, jēževi²⁵.

U genitivu množine obično ostaje akcenat nom. mn.: glāsovi-glāsòvā, mjēhovi-mjēhòvā, rēpovi-rēpòvā, drūgovi-drūgòvā, kao i: kípovi-kípòvā, prútovi-prútòvā, spúževi-spúžèvā, vjēkovi-vjēkòvā. Rjedje: kumòvā, sinòvā, pored kŭmòvā, sŭnòvā.

Imenice koje ne proširuju osnovu nastavkom -ov, -ev u 2, 3, 6, i 7. pad. množine znaju i za promijenjen akcenat: brāvi-brāvā-brāvima, dāni-dānā-dānima, mrāvi-mrāvā-mrāvima; a samo od crv, sud i zub u dat., inst. i lok. mn. imamo skraćivanje akcenata: crvima, sudima i zúbima²⁶.

U jednini je prenošenje staro: ìz grāda, prēko grāda, ìza stāna, bēz drūga, prēko drūga; a u množini novo: ù drugòvā, porèd drugòvā, izà repòvā, porèd vragòvā.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: grozd (tip I/1), ključ (tip I/6), čir, srp, šmrk (tip I/7).

11) *Būbanj-būbnja* (Dan., II/1—27)

Ovako i: svēžanj-svēžnja, sūžanj-sūžnja, ŭgalj-ŭglja (Dan. po tipu I/8), Krŭžanj-Krŭžnja (Vuk je nema), tiganj-tignja (Vuk ima tīgānj) i vīganj-vīgnja (Vuk ima vīganj).

Ako se u množini osnova ne proširuje, akcenat ostaje nepromijenjen: svēžnji-svēžnjā-svēžnjima, sūžnji-sūžnjā-sūžnjima, kao i mājstori-

²⁴ Tako i Vušović, 41; Piva, 200.

²⁵ U Pivi: jēževi, vjēkovi, 200.

²⁶ Tako i u Pivi, str. 201; u Pljevljima je: crvima, mrāvima, str. 127.

mājsiōrā-mājstorima. Ako se osnova proširuje umetkom ov—ev, akcenat može ostati nepromijenjen: būbnjevi-būbnjēvā, būbnjevima, sūžnjevi-sūžnjēvā-sūžnjevima, lāktovi-lāktōvā-lāktovima; pored: būbnjevi-būbnjēvā-būbnjevima, lāktovi-lāktōvā-lāktovima²⁷, ali i lakātā.

Prenošenje je obično staro u primjerima: nā būbanj, prēko Krūžnja, ĩspod ūglja; a novo u primjerima: izā lākta, prekō mājstora²⁸.

Ovamo ne idu Dan. primjeri: *jarak* (tip I/5), *mozak* i *čunak* (tip I/8)

12) *Stārac* — *stārca* (Dan., II/4—33)

Ovako i: sāhat — sāta (pored sāhata), kvārat — kvārta (kod Vuka je kvārat — kvārta, u gradu se tako akcentuje ova riječ kad označava jednu gradsku četvrt); tako i cēnat — cēnta, kōnat — kōnta (Vuk ima kōnat „u primor.“).

U genitivu množine akcenat se skraćuje i imamo: cēnātā, kōnātā, kvārātā, stārācā.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: zā kvārta, izā kvārta, prekō stārca, mimō jārca, porēd jārca²⁹.

Ovamo ne idu Dan. primjeri: *Bihać* (tip II/3a), *drhat* (tip II/5c), a *sirac* ide i po tipu I/8.

II. Dvosložne osnove

1a) *Šèdok* — *šedòka* (Dan., II/3—29)

Ovako i: bliznac — bliznāca, kòzlac — kozlāca, kao i toponimi: Kòsor — Kosòra, Drètelj — Dretēlja i prezime Šātor — Šatòra.

Vokativ nije žīvte, šèdoče, kako je kod Dan., nego zadržava akcenat nominativa: šèdoče, žīvte, Šātore.

U množini imamo isto povučeni akcenat: šedòci — šedòcima; mrtvāci — mrtvācima, bliznāci — bliznācima; naravno, u genitivu je: bliznācā, mrtvācā, šedókā.

Ovom tipu ne pripada imenica *soko* (tip II/5b), a imenice *Hristos*, *krpelj*, kao i toponimi *Miroč* i *Timok*, ovdje idu po tipu II/2a, a *grgeč* po tipu II/2b. Vlastita imena tipa *Miloš* i *Uroš* kolebaju se između ovoga tipa i tipa II/2a.

1 b) *Křtō-křtòla* (Dan., II/7—35)

Ovako i: blēsōv-blesòva, lùdōv-ludòva, šārōv-šaròva, iako i one mogu ići i po tipu II/2 b; mazgov, nitkov i zeljov idu po tipu II/2 b, a Židov po tipu II/5 b — kod Dan. sve po ovom tipu.

²⁷ U Pivi je običnije: bubnjēvā, laktōvā, a redovno je: bubnjēvima, laktōvima, str. 202.

²⁸ U Pivi je i òd lakta, i zā lākta, str. 202.

²⁹ U Pivi je staro prenošenje u: òd jārca, pō jārca, ali i: porēd jārca, zā jārca, str. 202.

Vokativ nije: lūdove, šārove, kako je kod Dan., nego akcenat ostaje nepromijenjen: blēsove, lūdove.

Ovdje nisam čuo Dan. primjere: *ardov*, *drndov*, *grivov*, *sabov*, *šajtov*.

1 c) *Gradāčac-Gradāčca* (Dan., III/6—44)

Po ovom tipu ovdje može ići još samo Ostrōžac-Ostrōšca, iako i ova ide i po tipu II/2 c. Ostali Dan. primjeri ovdje ne idu po ovom tipu. Tako Otošac ide po tipu II/2 a; bliznac i kozlac po tipu II/1 a; kokotac po tipu II/2 d; saganak po tipu III/1 b, maslačak po tipu III/2 c; Sokolac i sokolak po tipu II/1 d i II/3 b, a udovac po tipu II/1 d,

1 d) *Udōvac-udōvca* (Dan., III/6—45)

Ovako i: pokrōvac-pokrōvca, Sokōlac-Sokōlca i sokōlak-sokōlka (kod Dan. po tipu II/1 c).

Vokativ je: pōkrōvče, ūdōvče.

U množini akcenat može biti: pokrōvci-pōkrovācā; ali i pokrōvci-pōkrovācā, udōvci-udovācā³⁰.

1 e) *Čōjek-čojēka* (Piva, 204)

To je jedina imenica koja može imati ovakav akcenat, ali se i ona koleba između ovoga tipa i tipa II/5 a. Kod Vuka je čōvjek (čōvjek) čōvjeka, čōvjēka.

2a) *Bālčak — bālčaka* Dan., II/3—28)

Ovako i: gājtan — gājтана, mājdan — mājdana, (Dan., po tipu II/4a)³¹, sūsret — sūsreta, ūlom — ūloma³², čādor — čādora, (pored po tipu II/1a), hřbat — hřbata, pāuk — pāuka, ūpis — ūpisa. Ovdje je i bāuk — bāuka, (kod Vuka bāūk u značenju bau — bau), bŭljuk — bŭljuka, ćūmez — ćūmeza, ūljev — ūljeza³³; istok — istoka, bēdem — bēdema, Dūnav — Dūnava, ōtok — ōtoka (Dan., po tipu II/5a); zatim: křpelj — křpelja, Miroč — Miroča, Hristos — Hristosa, Timok — Timoka (Dan., tip II/1a), kao i: bŭrek — bŭreka, dōmuz — dōmuza, gāzap — gāzapa, jāprak — jāpraka, ćūrek — ćūreka, dōpus — dōpusta, sōluf — sōlufa, tōprak — tōpraka, pōdbjel — pōdbjela, pēkmez — pēkmeza (ovih nema kod Dan.).

Genitiv množine je kao kod Dan.: dŭkātā, gājtanā, mājdanā, tōvārā.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ō dukātā, višē bubrēgā, prekō mājdanā.

Od Dan. primjera ovamo ne idu *čōvjek* (tip II/1e), *kožuh* (tip II/5b), *vjenčić*, *vrančić* (tip II/4a).

³⁰ U Pivi je sinovācā, udovācā, op. cit. 204.

³¹ Tako i Vušović, 43; Pljevlja, 131; Piva 204.

³² Vušović, 43.

³³ Piva, 205.

2b) *Pòvōj pòvoja* Dan., II/7—36)

Ovako i: gr̃gēč — gr̃gēča (Dan., tip II/1a), ùbōj — ùboja (Dan., II/4b); belaj ide još i po tipu II/3a, a šeboj i po tipu II/4b.

Nisam zabilježio: *ljublaj, podboj i saboj*.

2c) *Pòljubec — pòljupca* (Dan., III/3—40)

Ovako i: pòzidak-pòzitka, pòdbirak-pòdbirka, ùštìpak-ùštìpka, pored po tipu II/2 d; a prònosak-prònoska Dan. nema.

Nisam čuo ovdje: *oritak, patisak i posobac*.

2 d) *Trgovac-trgōvca* (Dan., II/3—40)

Ovakav akcenat mogu imati i: pòdbirak-pòdbirka, pòzidak-pòzitka, ùštìpak-ùštìpka (pored po tipu II/2 c), a samo po ovom tipu ovdje idu: pòdvoljak-pòdvōljka, pòdvlačak-pòdvlačka,³⁴ pòtomak-pòtōmka (Dan. tip II/3 b), òžiljak-òžiljka (pored po tipu II/5 c), priglajak-priglāvka (kod Vuka po tipu II/4 c); matorac-mātōrca; zlòčinac-zlòčīnca (Dan. II/3 b), filanac-filānca, nòsilac-nòsilca (Vuk ih nema).

U vokativu ostaje akcenat nepromijenjen: filāncu, trgōvče, zlòčīnče.

U množini je: filānci-filanācā-filāncima, trgōvci-trgvācā-trgōvcima, zlòčīnci-zlòčinācā-zlòčīncima.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *nadimak, pribojac, pridjevak, utorak* (tip II/4 d), *Broćanac* (II/3 b).

3 a) *Vòjnik-vojníka* (Dan., II/7—35)

Ovako i: bŭkvār-bukvára, (kod Vuka tip II/5 b), ljěšník-lješníka, kàntār-kantára (Dan., II/5 c), Bihāc-Bihāća (Dan., I/12), těspīh-tespiha, tēdžbīr-tedžbira, těslīm-teslíma. Takav akcenat imaju i muška imena tipa Mùnib, Šěfīk (Imenica imam može ići i po ovom tipu, ali zna i za akcenat ímam-imáma). Ovakav akcenat imamo još u mòrnār-mornára, sòkāk-sokáka, (Dan. ih nema), ovdje je: Bròcnjāk-Brocnjáka, písār-pisára (Dan., po tipu II/5 c).

Ovamo ne idu imenice: *komad* (tip II/5 c) *gatar* (tip II/5 c), *glasnik*, *dužnik* (tip II/6 b).

3 b) *Bjegúnac-bjegúnca* (Dan., II/5—43)

Ovako može i: Sokólac-Sokólca, sokólak-sokólka (pored po tipu II/1 d). Ovakav akcenat ovdje imaju i Blagájac-Blagájca, krkljánac-krkljánca, normírac-normírca, petljánac-petljánca (Vuk ih nema) i Broćánac-Broćánca (Dan. II/2 d).

Od Daničićevih primjera ovamo ne idu: *desetak* (tip III/2 a), *matorac* i *zločinac* (tip II/2d), i *udovac* (tid II/1b).

4a) *Národ-národa* (Dan., II/1—26)

Tako i: mládež-mládeža (u značenju omladina, ako nije mládež-mládeži), rázor-rázora, sŭšed-sŭšeda, lópov-lópova³⁵; tako i prékid-pré-

³⁴ U Pivi ovi primjeri idu po tipu II/2 c, str. 206.

³⁵ Piva, str. 208-209.

kida (Vuk ima *prěkīd*, II/5c), *nástup-nástupa*, *próziv-próziva*, *príliv-prí-liva*, *préliv-préliva* (Vuk ih nema) *métež-méteža* (Dan., II/4 b). Ovdje je *nápad-nápada*, *nápor-nápóra*, *nápliv-nápliva*, *nálet-náleta*, *úpliv-úpliva*, *rázred-rázreda*, *záplet-zápleta*, *zárod-zároda*, *závor-závora*, (Dan. ih ne navodi). Ovdje je i *náteg-nátega*, (Dan. po tipu II/2b), *vjénžíc-vjénčica*, *vránčica-vránčica* (Dan. po tipu II/2 a), a logor može da ide i po ovom tipu i po tipu II/6 a. U cijeloj promjeni akcenat ostaje isti.

Od Danišićevih primjera ovamo ne idu: *gajtan*, *majdan* (tip II/2 a), *kosor* (tip II/1 a), *sabor* (tip II/6 a), *susret*, *ulom* (tip II/2 a), *naboj* (tip II/4 b).

4 b) *Závěj-závoja* (Dan., II/5—34)

Ovako i: *náběj-náboja*³⁶ (Dan., II/4 a), *Príběj-Príboja*, *prévěj-pré-voja*, *próboj-próboja* (Vuk je nema), *šéběj-šéboja* (Dan., po tipu II/2 b), *lópöv-lópova* (pored po tipu II/4 a).

Ovamo ne idu: *metež* (tip II/4 a) i *uboj* (tip II/2 b).

4 c) *Záperak-záperka* (Dan., II/1—39).

Ovako i: *nádimak* — *nádimka*, *Prímorac* — *Prímorca*, *Zágorac* — *Zágorca* (kod Dan. po tipu II/2d, a i ovdje se kolebaju između ova dva tipa). *zálizak* — *záliska*, *zámetak* — *zámetka* (kod Vuka tip II/2c).

4 d) *Nástavak* — *nástāvka* (Dan., III/1—39)

Ovakav akcenat mogu imati i: *nádimak*, *Prímorac* i *Zágorac*, pored po tipu II/4c; ovamo idu i: *pómorac* — *pómorca*, *Príbojac* — *Príbójca*, *šetavac* — *šetāvca*, *zámorac* — *zámōrca* (Dan. ih nema).

4 d) *Kútnjȃk* — *kútnjaka* (Dan., II/5—34)

Kod Dan. ovom tipu pripadaju samo *kutnjak* i *rožnjak*, ali on kaže da se govori i *kútnjāk*. U Pivi ovom tipu pripadaju još i: *bludnik*, *zornjak* i *vučjak*³⁷. Sve ove imenice, osim *vučjak*, ovdje idu po tipu II/6b, a *vučjak* po tipu II/5c.

5 a) *Bràtić* — *bràtića* (Dan., II/4—32)

Ovako i: *kōtlić*, *kōzlić*³⁸ i *kāiš* (kod Vuka po tipu II/2 a).

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *bedem*, *Dunav*, *istok*, *otok* (tip II/2 a).

5 b) *Būsēn* — *būsena* (Dan., II/8—38)

Ovako i: *pōmēn*, *kōrjēn*, *kōžūh* (Dan., po tipu II/2 a), *sōkō* — *sō-kola* (Dan., tip II/1 a).

Ovdje se u lokativu akcenat obično prenosi na predlog: *na kamenu*, *u busenu*, *u grmenu*; ali se može čuti i: *na kamēnu*, *na grmēnu*,

³⁶ Tako je i u Pivi.

³⁷ Piva, op. cit. 210.

³⁸ Piva, 210.

³⁹ Piva, 211.

po govòru. Ovaj se akcenat daje ovim riječima i kad su one nosioci rečeničnog akcenta: nēmōj šedit na kamēnu; pōznō bih te po govòru i sl.

U mn. imamo: đāvoli — đāvōlā — đāvolima, đeveri — đevērā — đeverima, grūmeni — grūmēnā — grūmenima; pored: đeveri — devérā — devèrima, dāvoli — davōlā — davòlima⁴⁰. Ako se osnova proširuje, akcenat se najčešće ne mijenja: đeverovi — đeverōvā — đeverovima, grūmenovi — grūmenōvā — grūmenovima, rjede: deverōvā, grumenōvā.

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: u akuzativu jednine je staro: nā kamēn, nā busēn, iako i tu sretamo i novo prenošenje: nā kamēn, nā busēn, nā grumēn; a u genitivu je jedino: izā kamena, prekò grmena, ispòd busena, porèd devera.

5 c) Bādnājk — bā:ñjāka (Dan., II/8—36)

Ovako i: dīhāt — dīhāta (Dan., I/12), kōmād — kōmāda, būnār — būnāra, (Vuk ima i būnār — bunāra (būnāra)), gūslār — gūslāra kao i krēmār, pašnjāk, vōzār, zlātār⁴¹.

U lokativu je i kod ovog tipa običniji akcenat nominativa: dūvāru, būnāru, kīčmāru, pašnjāku, vōzāru; ali će se čuti i povučeni akcenat: na bunāru, po mjēsecu, u vršāju.

Ako se osnova ne proširuje, u množini akcenat ostaje nepromijenjen: būnāri — būnārā — būnārima, rōdāci — rōdākā — rōdācima, ūjāci — ūjākā — ūjācima. Pa ako se osnova i proširuje, akcenat se obično ne mijenja: līmunovi — līmunōvā — līmunovima, gōlubovi — gōlubōvā — gōlubovima, gāvranovi — gāvranōvā — gāvranovima, jāstrebovi — jāstrebovā — jāstrebovima; rjede: gavranōvā, golubōvā, a samo ponekad imamo: golubovima. Kako vidimo, ovdje se akcenat jednine uopštio i u svim padežima množine; i inače je tendencija ovoga govora da izjednači akcente u oba broja, i u svim padežima.

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: staro u: kōd bunāra, ūza bunāra, prēko bunāra, prēko dūvāra; a novo u: prekò voćnjāka, prekò pojāsa, ispò stomāka, prekò Konjica, izā hambāra.

Ovamo ne idu: *zapad* (tip II/6 a), *kantar*, *Broćnjak*, *pisar* i *lješnik* (tip II/3 a)

6 a) Dōboš-dōboša (Dan., II/2—27)

Ovako i: žūbor⁴², žāgor-žāgora, Klēpci-Klēpācā (kod Vuka to znači košni kov, „das Dengelzeug“, a ovdje je to toponim), sābor-sābora (kod Dan. je sābor II/4 a), a logor, pored po ovom tipu, može ići i po tipu II/4 a. Ovdje je samo zāpad-zāpada (Dan. II/5 c).

6 b) Prāznik-prāznika (Dan., II/6—34)

⁴⁰ U Pljevljima je: davōlā — davòlima, devérā — devèrima, str. 129.

⁴¹ Piva, 213.

⁴² Piva, 216.

Ovako i: bōjnik⁴³, rōjnik-rōjnika (Dan. nema) krājnik-krājnika, (kod Vuka krājnik-krajnika), bjēdnik-bjēdnika čēlnik-čēlnika, prāvnik-prāvnika (Dan. nema), a ovdje ovom tipu pripada i kûinjāk-kûtnjāka (Dan., i po tipu II/4 d), blūdник-blūdника, zōrnjāk-zōrnjāka (Piva po tipu II/4 e) kao i: glāsник-glāsника, dūžnik-dūžnika (Dan. II/3 a).

Nateg ide po tipu II/4 a).

6 c) *Nākōvanj-nākōvnja* Kao i kod Dan. i ovdje ova imenica čini zaseban tip.

U genitivu množine je nākovānjā.

III. Trosložne osnove

1 a) *Agāluk-agāluka* (Dan., III/6—44)

Ovako i: arāluk — arāluka, asiluk — asiluka, ašikluk — ašikluka, ašōvčīc — ašōvčīca, amānet — amānera (Dan. ima amānet III/3 a), balinluk — balinluka, betērluk — betērluka, baksūzluk baksūzluka, čēpēnek — čēpēneka (Vuk ima čēpenak, čēpēnka), čorbāluk — čorbāluka, čēvāpčīc — čēvāpčīca, đavōluk — đavōluka, lopōvluk — lopōvluka, Medānluk — Medānluka, kao i većina imenice izvedenih nastavkom -luk. Tako i: kantārić — kantārića, cilinder — cilindera, paslidan — paslidana, patliždan — patliždžana, parāgraf — parāgrafa, peksimet — peksimeta (Vuk ima pēksimet, tip III/4 a), telēgraf — telēgrafa. Tako i: bajrāčīc — bajrāčīca, dobrōtvor — dobrōtvora (Dan., III/4 a), đavōlan — đavōlana (Dan., II/2 a), karānfil — karānfila, kašikluk — kašikluka, praunuk — praunuka (Dan., III/6 a).

Akcenat ostaje isti u cijeloj promjeni.

1 b) *Vodōpōj — vodōpōja* (Dan., III/14—47)

Ovako i: Bogōdō, Krivōdō i Suhōdō, kao i Samōbōr — Samōbora. U genitivu množine akcenat ostaje nepromijenjen: vodōpōjā.

1 c) *Bjelōpoljac — Bjelōpōljca* (Dan., IV/6—51)

Po ovom tipu ovdje se mijenjaju i: bjelōkorac — bjelōkōrca, koštūnjavac — koštūnjāvca, ponēdeljak — ponēdēljka; a Crnogorac može ići i po tipu III/2 c. Po tom tipu idu i: Donjoselac i dobročinac.

Jasenovac ovdje ide po tipu III/6 d.

2 a) *Advokāt — advokāta* (Dan. III/14—47)

Tako i: avijōn — avijōna, činōvnik — činōvnika, dembēlān — dembelāna, brigādīr — brigādīra, delēgāt — delegāta, kamijōn — kamijōna, komāndīr — komandīra, komēsār — komesāra, partizān — partizāna, pijōnīr — pijonīra, satēlit — satelīta, palāngār — palangāra; kao i vlastita imena tipa Hajrūdīn, Mevlūdīn (Daničić ovih primjera nema).

⁴³ Piva, 216.

⁴⁴ Piva, str. 217.

Od Daničićevih primjera ovamo ne idu: govedar, gurbetaš, nemoćnik, urednik, kolibaš (tip III/4 b), đavolan (tip III/1 a), pričesnik (tip III/5 b), sudjenik (tip III/7 b), i zimovnik (tip III/4 d).

2 b) *Poslānik-poslanika* (Dan., nema ovoga tipa, Piva III/2 b—218)

Ovako i: taksirāt-taksirāta; kod Daničića imenica poslanik ide po tipu III/4 d, a i ovdje se koleba izmedju ovoga tipa i tipa III/3 a. Znači da po ovom tipu ide jedino imenica taksirat.

U vokativu imamo: *pōslaniče, tāksirātu*.

2 c) *Bogomōljac-bogomōljca* (Dan., IV/7—51)

Ovako i: drvorēzac-drvorēzca, kokošinjac-kokošinjca, Nevesinjac-Nevesinjca, palaćinak-palaćinka, ilegālac-ilegālca (Vuk ih nema), zatim: domorōdac, dušegūbac, neznabōžac⁴⁵, a *Crnogorac* se koleba izmedju ovoga tipa i tipa III/1 c.

U vokativu je: *bōgomōljče, ilegālče, ali Nevēsīnjče*.

U množini je: *bogomōljci-bogomōljcā, Nevesīnjci-Nevēsīnjcā i, ilegālcī-ilegālācā* (u novije vrijeme čuje se i *bogomōljcā, ilegālācā*).

3 a) *Burāzer-burāzera* (Dan., III/5—43)

Po ovom tipu ovdje se akcentuju i: *ibādet-ibādeta, išāret-išāreta, muhādžer-muhādžera, munāfik-munāfika, musāfir-musāfira, pogānluk-pogānluka, selāmet-selāmeta*.

Od Daničićevih primjera ovamo ne idu Nasrudin (tip III/2 a), amanet (tip III/1 a), a dušmanluk može da ide i po tipu III/1 a).

3 b) *Dobīvalac-dobīvaoca* (Dan. IV/5—50)

Od svih Daničićevih primjera ovdje je jedino u upotrebi imenica dobivalac. Pored nje, ovom tipu ovdje pripadaju još i: *prodāvaoc — prodāvaoca i dodāvaoc*⁴⁶.

4 a) *Bērberin — bērberina* (Dan., III/3—40)

Ovakav akcenat ovdje imaju i: *brānitelj — brānitelja, èkonom — èkonoma, jēlečić — jēlečića, tūžitelj — tūžitelja* (Vuk ih nema), kao i: *āpostol, p̃slučić*⁴⁷.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *bajračić i dobrotvor* (tip III/1 a).

4 b) *Vinogrād — vinogrāda* (Dan., III/12—46)

Po ovom tipu ovdje se akcentuju i primjeri: *gōvedār — gōvedāra, gūrbetaš — gūrbetaša, kōlibāš — kōlibāša, nēmoćnik — nēmoćnika, ūrednik — ūrednika* (Dan. po tipu III/2 a); tako i: *Cārigrād — Cārigrāda, pōznanik — pōznanika* (Dan., III/6 b), *òtmičār*⁴⁸; *kōnačār — kōnačāra*,

⁴⁵ Piva, str. 219.

⁴⁶ Piva, 219.

⁴⁷ Piva, 220.

⁴⁸ Piva, 220.

něspretnjāk — něspretnjāka, pòreznīk — pòreznīka, tètrenjāk — tètrenjāka (ni ovih nema kod Vuka).

Bezumnīk. najamnīk i nevjernīk idu po tipu III/4 d.

4 c) *Sěnātor — sěnātora* (Dan., III/8—45)

Tako i: gnjāvātor — gnjāvātora, dīmātor — dīmātora, sěkūtor — sěkūtora (Dan. ih nema), kao i šūkūnded⁴⁹.

Od Dan. primjera ovdje se ne čuju: *bogatoš, pizmator, pupator*.

U svim padežima akcenat ostaje isti.

4 d) *Būntōvnik — būntōvnika* (Dan., III/16—48)

Ovako i: bēzūmnīk-bēzūmnīka, nājāmnīk-nājāmnīka, nējvērnik-nējvērnikā (Dan., po tipu III/4 b), kao i: dūhōvnik, grōmōvnik (Vuk ih ima po tipu III/4 b), knjižēvnik (Vuk po tipu III/6 b), zīmōvnik (Vuk po tipu III/2 a). Ovom tipu se još mogu dodati primjeri: bēsramnik-bēsramnikā, bēzglāvnik-bēzglāvnikā, pōglāvnik-pōglāvnikā, pōčētīk-pōčētīnika, prōklētīk-proklētīnika (Vuk ih nema).

Od Dan. primjera ovamo ne idu *poslonīk* (tip III/2 b), *stanovnik* (tip III/2 a), *utornīk* i *učajnik* (tip III/5 c).

4 e) *Hěrcėgovac-Hěrcėgōvca* (Dan. IV/3—49)

Ovako i: Pòdveležac-Pòdvelēšca, Prēmīlovac-Prēmīlōvca, pēlinkovac-pēlinkōvca.

5 a) *Králjević-Králjevića* (Dan., III/1—39)

Tako i: bānović-bānovića, mājkovīć-mājkovīća, glāvničar-glāvničara (prve dvije kod Dan. po tipu III/7 a, treća po tipu III/7 b); zatim: Búnjanin-Búnjanina, Kúljanin-Kúljanina, Krúžnjanin-Krúžnjanina, Prēcānin-Prēcānina, Stóčanin-Stóčanina (Dan. ih nema).

U cijeloj promjeni akcenat ostaje isti.

5 b) *Párničār-párničāra* (Dan. III/10—45)

Ovakav akcenat ovdje imaju i: bólničār-bólničāra, kóčničār-kóčničāra, náletnik-náletnikā, nápasnik-nápasnikā, pōsednik-pōsednikā (kod Vuka je pōsjednik, tip III/6 c), prěsednik-prěsednikā, pústinjāk-pústinjāka (kod Vuka je pústinīk) skrětničār-skrětničāra, zástupnik-zastupnikā (Vuk ovih nema); kao i: pričesnik, nášljednik, zākupnik, zátočnik⁵⁰.

5 c) *Nástōjnik-nástōjnika* (Dan., III/15—48)

Dan. ima samo nastojnik i raskovnik. Pored tih, ovdje ovom tipu pripadaju još i: nāstāvnik-nāstāvnikā, nāčēlnīk-nāčēlnīka, nāčājnik-nāčājnikā⁵¹, prěstāvnik-pěstāvnikā, prěstōjnik-prěstōjnikā, učājnik-účājnikā, útōrnīk-útōrnīka (Dan. dvije posljednje ima po tipu III/4 d), zástāvnik-zástāvnikā (Vuk ima zāstavnik)⁵².

⁴⁹ Piva, 220.

⁵⁰ Piva, 211.

⁵¹ I u Pivi je načelnik, 221.

⁵² I u Pivi je kao i ovdje, 221.

5 d) *Šáinovac* — *šáinōvca* (Dan., IV/4—42)

Dan. je naveo samo tri primjera za ovaj tip. U Pivi ovom tipu pripadaju sve imenice na -evac „koje su izvedene od dvosložnih prezimena na -ić sa ' na prvom slogu“, uz te, ovdje ovom tipu pripadaju i sve imenice izvedene preko prisvojnih pridjeva od dvosložnih muških imena koje imaju na prvom slogu ', kao Spáho, Gáče i sl.: Spáhinovac, Gáčinovac i sl.

6 a) *Dūšmanin* — *dūšmanina* (Dan., IV/4—42)

Ovako i: ĩnteres⁵³, kao i: Atlagić — Atlagića, dāidžić — dāidžića; a i ovdje je prijatelj — prijatelja. Povučeni akcenat jedino se čuje kad ova riječ označava srodstvenike po ženidbenoj vezi: u prijateljā.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ò dušmānā, prekò dušmānā, zà prijateljā.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *kašiluk*, *praunuk* (tip III/1 a).

6 b) *Vjèrenik* — *vjèrenika* (Dan., III/13—46)

Ovako i: kăišār — kăišāra, mătīčār — mătīčāra, nēdoglēd — nēdoglēda, slādolēd — slādolēda, zēmljotrēs — zēmljotrēsa (Vuk ih nema), kao i kōnjanīk, Krăišnīk i kōpljanīk⁵⁴.

Kod Dan. imenice ovoga tipa imaju dvojak akcenat u lokativu jednine. Jedne imaju ' kao: pogađāju, obiĉāju, porodāju; a druge ˘ : dogovōru, razgovōru. Ovdje je obiĉniji u ovom padežu akcenat nominativa: dōga-dāju, pōrodāju; dōgovōru, rāzgovōru; rjede: po obiĉāju, u razgovōru.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: nā položāj, prekò položāja, ù nakladāju.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *Djurdjevštak* i *zamjenik* (tip III/7 b); a složenice sa imenicom *govor* u osnovi kolebaju se između ovoga tipa i tipa III/6 c.

6 c) *Blāgoslōv-blāgoslova* (Dan., III/13—46)

Ovakav akcenat mogu imati i imenice tipa: dōgovōr, ĩzgovōr, pōgovōr i sl.; pored po tipu III/6 b.

Akcenat nominativa obiĉno je i u lokativu: dōgovoru, rāzgovoru; rjede razgovōru.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ù razgovōr, nā dogovōr.

6 d) *Ćēsārovac-ĉēsārōvca* (Dan., IV/10—52)

Dan. navodi za ovaj tip samo *pasmarkovac*. Ta rijeĉ u ovom govoru ne postoji; ali po ovom tipu i ovdje idu sve imenice izvedene „od osnove dvosložnih imenica na ar sa prethodnim kratkim nizlaznim akcentom⁵⁵“ kao: Pōžārevac-Pōžārēvca, Pĉēlārevac-Pĉēlārēvca; kao i sve izvedene ime-

⁵³ Piva, 222.

⁵⁴ Piva, 223.

⁵⁵ Piva 224.

nice od muških imena tipa Dējān i Ščēpān: Dējānovac-Dējānōvca, Ščēpānōvac-Ščēpānōvca.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: *ù Požarevac, is Požārēvca.*

6 e) *Pōdupōranj-pōdupōrnja* (Dan., IV/13—52)

Dan. navodi samo dvije: *crvopisak* i *poduporanj*, od kojih samo posljednja postoji u ovom govoru.

7 a) *Sūnčević-sūnčevića* (Dan., III/2—39)

Od Dan. primjera više ni jedan ne ide po ovom tipu. Banović i majković idu po tipu III/5a; interes — po tipu III/6a, a kantarić po tipu III/1a.

7 b) *Zāmjenik-Zāmjenika* (Dan. III/11—45)

Dan. navodi samo dvije imenice za ovaj tip: *glavniar* i *mavišnjak*, od kojih prva ovdje ide po tipu III/5a, a drugu nisam čuo u ovom govoru. Po ovom tipu ovdje još imamo: *nājmljenik* — *nājmljenika*, kao i *đurdevštāk* i *sūdenik*⁵⁶. *Durdevštak* i *zamjenik* kod Dan. idu po tipu III/6b.

IV. Višesložne osnove

1) *Starošēdioc — starošēdioca* (Dan., V/6—55)

Ovako i: *marifētluk — marifētluka, munafikluk — munafikluka, muhadžerluk — muhadžerluka, bezobrāzluk — bezobrāzluka* i sl. imenice na -luk; tako i: *samodržitelj — samodržitelja, samohranitelj — samohranitelja*.

2) *Nesretnjāković — nesretnjākovića* (Dan., V/5—55)

Tako i: *pametnjāković — pametnjākovića, šeprtljāković — šeprtljākovića*.

3) *Vazduhoplōvac — vazduhoplōvca* (Dan., VI/1—56)

Pored Dan. primjera obješenjāković ne bih znao više ni jedan koji bi imao akcenat ovoga tipa.

V. Muška imena na -o i -e

Imena tipa Jόvo, Pēro, Sālko mijenjaju akcenat samo u vokativu i glase: Jōvo, Pēro, Sālko; a imena tipa Gōjko, Rājko, Žārko zadržavaju akcenat noninativa u svim padežima.

Imena tipa Sālka, Hāsa, Brānka, kakav je akcenat običan u Mostaru, zadržavaju taj akcenat u svim padežima.

⁵⁶ Piva, 224.

IMENICE ŽENSKOG RODA

I. Jednosložne osnove

1) *Vòda-vòdē* (Dan., I/3—6)

Ovakav akcenat ovdje imaju i *bèdra-bèdrē*, *bòšča-bòščē*, *hřpa-hřpē*, *glàvnja-glàvnjē*, *tràmpa-tràmpē*¹.

Od Dan. primjera u akuzativu jednine akcenat ne mijenjaju: *fàjda*, *glòba* i *smòla*. Ne mijenjaju ga ni „stvarne imenice koje označavaju nešto živo“², kao: *sèstra*, *žèna*, koje u akuz. imaju akcenat nominativa: *sèstru*, *žènu*; a i apstraktne imenice u ovom padežu imaju akcenat nominativa: *mòra-mòru*, *pàra-pàru*, *zèhra-zèhru*, *žàlba-žàlbu*.

Kao kod Dan., ne mijenjaju akcenat u akuzativu jednine, a mijenjaju ga u nominativu množine imenice: *bùha*, *čèla*, *zmija*, i imamo: *bùha-bùhu-bùhe*, *čèla-čèlu-čèle*, *zmija-zmiju-zmije*³. Ovdje ne mijenjaju akcenat u nom. mn. one imenice koje ga, za razliku od Dan., ne mijenjaju ni u akuzativu jednine — pa imamo: *glòba-glòbu-glòbe*, *fàjda-fàjdu-fàjde*. Akcenat jednine imamo i kod imenica tipa *sèstra*, *žèna*: *sèstra-sèstru-sèstre*, *žèna-žènu-žène* (rjedje *žène*).

Jedan broj imenica ovoga tipa mijenja akcenat u dativu i akuzativu jednine i nom. i akuz. mn. Takve su, pored Dan. primjera *vòdi*, *djèci* i *zèmlji*, još i *glàvnji* i *zòri* — *glàvnje*, *zòre*⁴, ali i one mogu u svim tim padežima imati i akcenat nom. jed.

U genitivu množine akcenat je kao kod Dan.: *bùhā*, *vódā*, *žénā*. Jedino imenica noga ovdje ima dva oblika: stari oblik duala *nògū* i novi pluralski oblik *nógā*. Poslednji je češće u upotrebi.

Prenošenje akcenta na predloge je staro: *nā vodu*, *nā nogu*, *ū zemlju*, *zā kosu*, *pōd noge*.

¹ Kod Dan. je *glàvnja* (I/2), a i u Pivi je kao ovdje; kod Vuka je i *tràmpa* (I/4).

² Piva, 227.

³ U Pivi ima „čèlu“ kad znači ulište pčela; ovdje se taj akcenat čuje kad se govori o sagorijevanju klačine: „još treba da gori jednu čelu“. U Pljevljima je *čèle*, ali *bùhe* i *zmije*.

⁴ U Pljevljima je: *zòri*, *mètli*, *igli*, *màgli*, *kòsi*, *ròsi*, *smòli*, 137; a i u Pivi imamo: *gòri*, *zòri*, *ròsi*, *vàjdi*, str. 228.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: naćve, snaha i suza (tip I/3). Imenica para u jednini ide po ovom tipu, a u mn. po tipu I/3.

2) *Vila* — *vīlē* (Dan., I/1—4)

Ovako i: klápnja — klápnjē (Vuk je nema), kárta — kártē (Vuk po tipu I/4), bášča — báščē, tórba — tórbē (običnije no bášča i tórba).

U akuzativu jednine akcenat mijenjaju one imenice koje je naveo Dan.: vōjsku, glāvu, grānu i sl. One, pak, za koje ni on nije bio siguran da li ga mijenjaju ili ne ovdje u akuzativu redovno imaju akcenat nominativa: brádu, vřbu (ili vřbu), klúpu; ali je stjēnu.

Dan. je zabilježio promjenu akcenta u dativu jednine kod ove tri imenice: glava, duša i ruka, a za ostale koje mijenjaju akcenat u akuzativu samo je pretpostavljao da ga mijenjaju i u dativu. Ovu Dan. pretpostavku potvrdili su govori Pive (gdje imamo vōjscī, glāvi, grāni, grēdi, dūši, mōbi, rūci, ōvci, strāni, pored: stijēni i pétī)⁵ i Pljevalja (gdje imamo vōjscī, mōbi)⁶. Pored Dan. rūci, ovdje se još može čuti: ōvci, vōjscī, rjeđe glāvi, a redovno je: grāni, strāni, mōbi, pétī.

Ovdje imamo dublete u nom. mn. imenica: vila, jela, kula, guja, trava i sl., koje glase: vīle i vīle, gūje i gūje, jēle i jēle, svīnje i svīnje, slūge i slūge, trāve i trāve. Dan. ima samo: vīle, gūje, trāve.

Genitiv množine od *ruka* glasi rūkū i rúkā; a od *torba* i *čorba* redovno je tórbā i čórbā — bez nepostojanog ā.

U dativu, instrumentalu i lokativu množine akcenat je različit. Neke imaju skraćivanje / (^). Dan. je za ovu pojavu naveo više primjera. Ovdje, međjutim, od svih tih primjera redovno imamo samo rúkama, pored dubleta: gránama i grānama, stjénama i stjēnama, stránama i strānama⁷; ali je samo: brádama, lúkama, svínjama; slúgama, strjélama.

Prenošenje akcenta na predlođe je, kao kod Dan., staro: ū vōjsku, nā glāvu, zā dūšu, nīza stjēnu, nīza strāne, krōza strāne.

Ovom tipu ne pripada ovdje *glavnja* (tip I/1).

3) *Gljiva-gljivē* (Dan., I/4—8)

Ovako i: snāha-snāhē, sūza-sūzē, kao i nāćve-nāćāvā (Dan. po tipu I/1). Torba i čorba mogu imati i akcenat ovog tipa, pored akcenta po tipu I/2. I ovdje je grēška, zāmka, jētra, (kod Vuka po tipu I/4)⁸, kao i: izba, křčma, tāva⁹ (kod Vuka po tipu I/1).

Prenošenje akcenta na predloge je novo: zā snahē, prekō snahē, prekō suzē, prekō štalē, ispōd izbē,

⁵ Piva, 229—230.

⁶ Vušović ima: glāvi — glāvi, vōjscī i vōjscī, pa i rūci i rūci. SDZb., III, 46

⁷ I u Pljevljima imamo dublete: stijēnama i stijēnama, strānama i strānaam u Pivi je lūkama, rúkama, pored u dativu: slúgama, 231.

⁸ i ⁹, Piva, 232.

Ovamo ne idu Vukovi primjeri: bedra (tip I/1) i škola (tip I/4)
4) *Mājka* — *mājkē* (Dan., I/2—5)

Po ovom tipu ovdje se akcentuje i škōla — škōlē (kod Vuka po tipu I/3), a crkva ide po ovom tipu kod onih koji još čuvaju dužinu vokalnog r, a koji skraćuju r, oni ovu imenicu imaju po tipu I/3.

Dan. navodi dvojake oblike za genitiv množine — bez nepostojanog *a* i sa nepostojanim *a*: *bānkā*, *bānākā*, *vlīntā*, *vlīnātā*. Ovdje je običniji genitiv bez nepostojanog *a*: *vīntā*, *grīvnā*, *klētvā*, *čāvkā*; ali *črkāvā* i *mājakā*.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: porēd škōlē, pokrāj škōlē, izā lādē, ū čřkvu.

Ovamo ne idu *karta* (tip I/2), a nisam čuo: *birka*, *žirka* i *trmka*.

II. Dvosložne osnove

1) *Budāla* — *budālē* Dan. II/6—10)

Okako i: slanina — slanīnē, vunica — vunicē (posljednja kod Vuka po tipu II/7).

Dan. je konstatovao da neke imenice ovoga tipa imaju "akcenat u akuzativu jednine: břzinu, vřsinu i sl. Ta je pojava poznata i ovom govoru, samo ovdje imamo gotovo u svim ovim primjerima i akcenat nominativa: krřvinu i krivinu, sřrotu i sirōtu, tǎzbinu i tazbinu; ovdje imamo i: břzinu i brzinu, vřsinu i visinu, vrřćinu i vručinu, žřstinu i žestinu i sl. ali je samo: budālu, bjelinu, cjelinu, stidnōću, kao i jabānu kad znači stranac, pored „gōvorī nǎ jabanu“ tj. nerazumno.¹⁰

Akcenat se koleba i u vokativu jednine: būdalo i budālo, rūgobo i rugōbo, grđobo i grdōbo (kod Dan. je samo: grđobo, būdalo, ljēpoto).

Kod kojih imenica nalazimo dvojak akcenat u akuzativu jednine, kod njih imamo dvojak akcenat i u nom. i akuzativu mn. Tako imamo: břzine i brzine, stǎrine i starine, mēkote i mekōte, vřsine i visine; ali samo: budāle, bjeline, tjeskōbe.

Prenošenje akcenta na predloge je kao kod Dan.: nǎ brzinu, ū visinu, krōs planinu, nǎ starinu.

Ovamo ne idu: *aždaha* (tip II/7), *ledina*, *sotona*, *poljana*, *putanja* (tip II/2), *mehana* (tip II/4).

2) *Bātina-bātinē* (Dan., II/3—9)

Po ovom tipu ovdje se akcentuju i: lēdina-lēdinē, pōljana-pōljanē, pūtanja-pūtanjē, sōtona-sōtonē (Dan., tip II/1), mēljava-mēljavē, sīmita-sīmitē (kod Dan. tip II/4), střnjina-střnjinē (Vuk ima strnjina, tip II/1), zvānica-zvānicē (Vuk po tipu II/7), kao i: kōmita-kōmitē, křntija-křn-

¹⁰ I Piva zna za dublete, 234.

tijē (Vuk ih nema), kòšnica-kòšnicē (kod Vuka po tipu II/7), ćeršica-ćeršicē, pàntljika-pàntljikē¹¹ (kod Vuka po tipu II/5). Ovom tipu ovdje pripadaju i imena krava tipa bjělava, krìlava, zèkulja, a kao i u Pljevljima i Pivi, i ovdje je: dòjlja-dòjljē, dādilja-dādiljē¹².

Prenošenje akcenta je kao kod Dan.: òd batīnā, iz ledīnā, prekò strnjīnā.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: kučina, maslina (tip II/7).

3) *Đèvōjka — dèvōjkē* (Dan., II/8—12)

Ovako i: bālīnka — bālīnkē, bēcārka — bēcārē, dèmbēlka — dèmbēlkē, dīlbērka — dīlbērē, fāsūnka — fāsūnkē, hāljinika — hāljinē, jēsēnka — jēsēnkē, lōpīndža — lōpīndžē, māslnēnka — māslnēnkē, māsīnka — māsīnkē, pòzīvka — pòzīvē, pòkrīvka — pòkrīvē, pètrōvka — pètrōvkē, plètēnka — plètēnkē, šèdēljka — šèdēljē, špijūnka — špijūnkē (Vuk ih nema).

Ovamo ne ide *kokoška* (tip II/7), a nema *evenjka*. Ostale promjene kao kod Dan.

4) *Kadīfa — kadifē* (Dan., II/5—10)

Ovako se ovdje akcentuju i: blokáda — blakádē, bankína — bankínē, kabína — kabínē, kantína — kantínē, karjòla — karjólē, mašina — mašinē (Vuk ima mašina, tip II/2, u drugom značenju), mečája — mečájē, mehána — mehánē (kod Vuka tip II/1), plakáta — plakátē, pométnja — pométnjē, rubína — rubínē (Vuk ima rūbina, drugo značenje), rubísa — rubísē, tribína — tribínē, saláta — salátē¹³, zembíla — zembílē (kod Vuka je zèmbīl — zembíla; ostalih nema).

Ovom tipu ovdje pripadaju i vlastita imena tipa Miléva, Šefika, Emína, Baísa.

Od Dan. primjera ovamo ne idu *meljava* i *simita* (tip II/2).

5) *Várnica — várnicē* (Dan., II/1—8)

Ovako i: ásiya — ásiyē, bólnica — bólnicē, húrīju — húrījē, lúdnica — lúdnicē, múmija — múmijē, návala — návalē (kod Vuka je nāvala, (návala), ovdje ima nāvala kad je riječ o fudbalskim timovima), pórcija — pórcijē, vároška — vároškē, zákuska — zákuskē, záprška — záprškē, (kod Vuka je zāprška, tip II/7), tako i: prítuga — prítugē, záduha — záduhē (kod Vuka obje po tipu II/7), a košnica ide još i po tipu II/2¹⁴.

Od Dan. primjera ovamo ne ide *kokica* (tip II/2)

6) *Písānka-písānkē* (Dan., II/7—12)

Tako i: bátīlka-bátīlkē, ćáfīrka-ćáfīrkē, kátīlka-kátīlkē, lópōvka-lópōvkē, ráčūnka-ráčūnkē, šéjtānka-šéjtānkē (Vuk ih nema).

¹¹ Piva, 236.

¹² Pljevlja, 140; Piva, 243.

¹³ I u Pivi je saláta, 237.

¹⁴ I u Pivi je bólnica, pórcija, vároška, záduha, prítuga, 237.

Ovako se akcentuju i imenice ž. r. koje označavaju suprugu tipa: Jóvīnca, Lázīnca, Mújīnca, Šévķīnca (prema Jóvo, Lázo, Mújo, Šévko). Akcenat je isti u cijeloj promjeni.

7) *Jāgoda--jāgodē* (Dan., II/4—10)

Ovom tipu ovdje pripadaju i: āždaha-āždahē (Dan., II/1), kōkoška-kōkoškē (Dan., II/3)¹⁵, mākinja-mākinjē (kod Vuka je mākinja, tip II/2); zatim je ovdje kao i u Pivi: bēštija, fēredža, škātula (kod Vuka sve po tipu II/2). Ovdje je i: ōpklada, (Vuk, ōpklada, tip II/2), māsłina, līvada (Dan., II/2).

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ū jagode, kōd makinjē, prekō rutinē.

8) *Břdjānka-břdjānkē* (Dan., II/9—12)

Tako i: dūšmānka-dūšmānkē, gřmālĵka-gřmālĵkē, Hōdbīnka-Hōdbīnkē, vōzārka-vōzārĵkē (Vuk ih nema).

Prenošenje akcenta na predloge je kao kod Dan.: zā dušmānkē, zā Hodbīnkē.

9) *Slāmčica-slāmčicē* (Dan., II/2—9)

Po ovom tipu ovdje se akcentuju i: māčkula-māčkulē, zāliha-zālihē (Vuk ih nema); kao i: nāgrada, nāmjera, nāstava, zāpreka, zābrana, zāšeda, zāsluga, nāplata, rāzmjena, rāsprava¹⁶.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ōd māčkulē, sā nāstave.

III- Trosložne osnove

(klasifikacija prema akcentu Pive i Drobnojaka)

1 a) *Bagatēla-bagatēlē* (Piva, III/1 a—239)

Ovako i: količina-količinē, nekretnina-nekretninē, otpremnina-otpremninē, zakupnina-zakupninē (nema ih ni kod Vuka ni u Pivi).

1 b) *Anatēma-anatēmē* (Piva, III/1 b—239)

Ovako i: ahmedija-ahmedijē, bakatīna-bakatīnē, celulōza-celulōzē, hardelĵja-hardelĵjē, hamalĵja-hamalĵjē, kerifēka-kerifēkē, orandžāda-orandžādē, ofanzīva-ofanzīvē, limunāta-limunātē, parabēla-parabēlē (pored parabēla), terezīna-terezīnē, čokolāda-čokolādē (Vuk ih nema), karĵōla zna i za dublet karĵōla.

U Pivi je *milostinja*, ovdje *milōstinja* (tip III/2).

2 a) *Aginica-aginicē* (Piva, III/2 a—239)

Ovako i: furūnica, mezīmica, pašīnica¹⁷, kao i: mladĵarija-mladĵarijē, muškādija-mušĵadijē, đečājina-đečājinē, porōpčija-porōpčijē, policija-policijē, protēkcija-protēkcijē, slatkārija-slatĵarijē, ženskādija-ženskādije. (Ovih nema kod Vuka, a ne navodi ih ni prof. Vuković za Pivu). Ovakav

¹⁵ Te dvije tako i u Pivi, 237.

¹⁶ Piva, 238 i 239.

¹⁷ Piva, 240.

akcenat imaju i imenice: kahvùtina, lozùtina; kožùrina, nožùrina, ručùrina; opàncina, seljàcina, lojànica, zeljànica. Ovdje je i milòstinja-milòstinjē.

2 b) *Harámija-harámijē* (Piva, III/2 b—240)

Tako i: filánc'ja — filánc'jē, milíc'ja — milícijē, batáldžija — batáldžijē, petljánc'ja — petljánc'jē (Vuk ih nema), zatim: varánc'ja — varáncijē (kod Vuka je varàncija i vārāncija, tip III/2a i III/3 b).

3 a) *Bèšposlica — bèšposlicē* (Piva, III/3 a—240)

Ovamo idu i: nàtkutnjica — nàtkutnjicē, jèževina — jèževinē, smòkovina — smòkovinē, smòkovača — smòkovačē, trèšnjevača — trèšnjevačē, lòzovača — lòzovačē, kao i: òmladina — òmladinē, bràvetina — bràvetinē, gòvedina — gòvedinē i sl. Ovdje je kao i u Pivi: pòljanica, pùtanjica, stòpanica, brèzovača, klèkovača, màhovina, pàučina, pòmrcina, pòznatica, ùzbrdica; ali je ovdje i šljivovica — šljivovicē, u Pivi je šljívovica (tip III/4 a), a kod Vuka šljívovica (tip III/5 a).

3 b) *Pùškārnica — pùškārnice* (Piva, III/3 b—241)

Ovom tipu pripadaju i: pròklētnica — pròklētnicē, strážārnica — strážārnice, ùdārnica — ùdārnice, sèljāncica — sèljāncice (Vuk ih nema), a kao i u Pivi, ovdje je: jèžērkinja i Trèbišnjica.

Ovdje je: póstòjbina (tip 4 b) i varáncija (tip 2 b).

3 c) *Ròditeljka — ròditeljke* (Piva, III/3 c—241)

Pored: Sàrajēvka, gòvedārka, kako je i u Pivi, ovdje imamo i: Gàbeōka, kàcipērka, hrāniteljka, mòliteljka, mùholōvka, učiteljka, po ovom tipu.

4 a) *Gátalica — gátalice* (Piva, III/4 a—241)

Ovako i: piljevina, pítalica, námirnica, skítalica, (Vuk ih nema), šétalica kao i: zàručnica (Vuk ima zàručnica), ráskrsnica, rázmirnica, súložnica, ove ovako i u Pivi. Ovdje je: bānovica (u Pivi bānovica, III/6).

4 b) *Nápōjnica — nápōjnice* (Piva, III/4 b—241)

Ovako i: ćáfīrkinja, bátīlkinja, kátīlkinja, lópōvkinja, kao i: nágōrkinja, prímōrkinja (ove dvije tako i u Pivi); zatim póstòjbina (kod Vuka je po tipu III/3 b).

5 a) *Ōbrvica-ōbrvice* (Piva, III/5 a—241)

Ovako i: gòspojina (Vuk po tipu III/2 a), hòdžinica, pīrevina (u Pivi posljednja po tipu III/3 a, a kod Vuka je pirèvinica, tip III/2 a, i pīrevina, tip III/3 a); òčevina (Vuk po tipu III/3 a). Kao i u Pivi, ovdje je: bèdrenica, kījavica, křčmarica, mlīnarica, pījavica, vōjskovoda, štètōčina; ali je kao kod Vuka: antèrija, kāmārica, pašālīja, zanāčija, a ne kao u Pivi, gdje sve ove imenice idu po tipu ōbrvica.

¹⁸ Piva, 240.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: izà gospojinē, iz očevinē, zà kijavicē.

5 b) *Smēderēvka-smēderēvke* (Piva, III/5 b—242)

Zajedno sa Pivom ovom tipu ovdje pripadaju još: pripovijetka i zāgonētkā; a uz njih i mīšolōvka.

5 c) *Būgārkinja-būgārkinjē* (Piva, III/5 b—242)

Ovom tipu ovdje još pripadaju: gātārkinja i kārkinja.

6) *Tēndžerica-tēndžericē* (Piva, III/6—242)

Pored: mājstorica i sūdenica, koje nalazimo i u Pivi, ovdje ovom tipu još pripadaju i: pēndžerica, tūtorica i lūntorica.

IV. Višesložne osnove (Piva nema)

1) *Lokomotīva-lokcmotivē*

Ovako i: mobilizācija, organizācija i sl. imenice.

2) *Okupācija-okupācijē*

Tako i: lektimācija, operācija, sekirācija i sl.

3) *Kolektivizācija — kolektivizācijē*

Ovako i reorganizācija i slične imenice koje u naše vrijeme ulaze u narodni govor.

IMENICE ŽENSKOG RODA NA SUGLASNIK

I. Jednosložne osnove

1) *Kōs(t) — kōsti* (Dan., I/1—79)

Ovaj se tip razlikuje od Dan. po tome što nema u instrumentalu jednine dug slog ispred nastavka *ju*, ako se kad ovaj nastavak i javi. Tako u ovom padežu imamo akcenat genitiva: kōšču, zōblju. Ostali padeži imaju akcenat kao kod Dan.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *dob* (tip I/2 ako nije *doba*), *krv* (tip I/4) i *žuč* (tip I/2), *čad* je prešla imenicama na -a (*čada — čade*), a *čas(t)* ide po tipu I/2. Ovdje je *šcer*; ide po ovom tipu.

2) *Glād — glādi* (Dan., I/1—79)

Ovako i: dōb — dōbi, čās(t) — čāsti (Dan. I/1) žūč-žūči (Dan. I/4).

Pomjeranje akcenta u lokativu je kao kod Dan. Rešetar je ranije konstatovao da se akcenat ne mijenja kod ovih imenica kad uz njih stoji atribut. To je potvrđeno i iz Pive i Drobnjaka: u kāpi vōdē i u jēdnōj kāpi vōdē¹. Tu pojavu sretamo i u ovom govoru: bījo je na vlāsti, būdi na rjēči, ali: O sēoskōj vlāsti, o ljēpoj rjēči.

¹ Piva, 243; Rešetar: Betonung, 105;

U genitivu množine akcenat je kao kod Dan.: *pédī*, *stvári*. Taj akcenat imamo i u 3. 6. i 7. padežu množine. Dan. je to konstatovao samo za dativ imenica: *vlástima*, *rěčima*, *stvárima* i *cévima*. Ovdje je i: *kápima*, *Dúžima*, a i druge imenice ove vrste imale bi takav akcenat ako bi se upotrijebile u ovim padežima.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *srž*, *srč* i *trst* (tip I/4).

3) *Misō-mīsli* (Dan., II/2—80)

Ova imenica zajedno sa *rāvan-rāvni* čini poseban tip. Nisam čuo plesan i smrzo, koje navodi Dan. U Pivi ima smrzo.

4) *Smřt-smřti* (Dan., I/2—80)

Dan. je naveo četiri imenice za ovaj tip: *med*, *ped*, *smrt*, *strž*. Prve dvije ovdje imaju dug vokal i spadaju u tip I/2 (pored *ped* običnije je *pědō-pědlja*). Ovom tipu ovdje mogu pripadati i: *krv-krvi*, *srž-srži*, *srč-srči* (ako se posljednja kad javi).

U lok. jednine i ovdje imamo pomjeranje akcenta²: na *smřti*, u *křvi*, na *sřzi*.

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: a) novo: *nà smrt*, *prě smrt*, *pò smrt*, i staro: *dō smřti*, *řza smřti*; tako i: *řz raži*, *prěko raži*, *řza glādi*, *prěko kosti*.

II. Dvosložne osnove

1 a) *Ljúbav-ljúbavi* (Dan., II/1—80)

Pored Dan. primjera, ovom tipu ovdje pripadaju i: *mládež-mládeži*, *pílež-píleži*; *pústoš-pústoši*, *ráskoš-ráskoši*, *sítnež-sítneži*, *trúlež-trúleži* kad su u ženskom rodu. Ovdje je i: *ávet-áveti*, *názeb-názebi* (ako ne *ávet-áveta*, *názeb-názeba*; kod Dan. *ävēt* i *nāzēb*).

1 b) *Blágōs(t)-blágosti* (Dan., II/4—80)

Ovako i: *krépōs(t)*, *múdrōs(t)*, *dúžnōs(t)*, *ljénōs(t)*, *hrábrōs(t)*, *smjérnōs(t)*; (kod Dan. je *krépōst*, *múdrōst*, *smjérnōst*, tip II/2 a).

Akcenat se u cijeloj promjeni ne mijenja.

2 a) *Bōlēst-bōlesti* (Dan., II/5—81)

Kod Dan. imamo pomjeranje akcenta u lok. jedn. i genitivu mn. Prof. Vuković to proširuje i na dativ, instrumental i lokativ množine (*kōškoši-kokōši-kokōšima*). I ovdje je kao u Pivi, ako svi ovi padeži nemaju akcenat genitiva jednine; za genitiv mn. od *kokoš* ovdje je običniji dualski oblik *kokōšijū*.

Od Dan. primjera ovamo ne idu *pustoš* (tip II/1); kao ni: *krepost* i *mudrost* (tip II/1 b).

2 b) *Kōris(t)-kōristi* (Dan., II/5—80)

² Pljevlja, 140;
Piva, 244.

Dan. je konstatovao promjenu akcenta u lokativu jednine kod imenica: vřlēt, gólēn, jǎpād, mōčār, nēznān, pāmēt, střmēn, stǔdēn, cřvēn. U Pivi „tu promenu imaju sve ovakve imenice: po svojāti, u pregřšti, u oblāsti i sl., izuzimajući zbirne imenice na ad“, ali se čuje i po čeljadi³. U ovom govoru pomjeranje akcenta u lokativu nije obično. Pored: u pamėti, u neznāni rijetko će se čuti drugi primjeri sa ovakvim akcentom. I taj padež ima akcenat nominativa: ũ oblāsti, ũ nečřsti; ō studēni i sl. Od imenica na -ad Dan. je zabilježio pomjeranje akcenta u dativu, instrumentalu i lokativu množine (telādima). Ovdje za taj akcenat jedino zna imenica čeljad, koja pored čeljādma (čeljādima) može da glasi i čeljádma (čeljádima). Ostale imenice ove vrste imaju u svim padežima akcenat nom. jednine: kērādima, kǔčādima, prāsādima, tēlādima i sl.

Od Dan. primjera ovamo ne ide *avet* i *nazeb* (tip II/1 a).

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: a) staro u primjerima: ĭza bolesti, ũ nesvjēs, ĭako i tu može biti i novo: ũ nesvjēs, ĭzā bolesti; ali je samo novo u primjerima: zā kokoši, prekō kokoši, isprēt kokoši.

III. Trosložne i višesložne osnove

1) *Vároščād-vároščādi* (Dan. nema)

Dan. ima vároščād (tip III/3). Tako i: náhočād-náhočādi.

2 *Zahválnōs(t)-zahválnosti* (Dan., III/6—83)

Akcentat ostaje isti u svim oblicima.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *gotovost* i *podmuklost* (tip III/3c).

3 a) *Ārapčād-ārapčādi* (Dan., III/4—82)

U cijeloj promjeni akcentat ostaje isti.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *varoščad* (tip III/1).

3 b) *Pàstirčād-pàstirčādi* (Dan. nema kao tip)

Ovako i: prēmūdrōs(t), zlōcūdñōs(t); (Dan. ima prēmudrōst i zlōcūdñōst).

3 c) *Jēzivōs(t)-jēzivosti* (Dan., III/4—82)

Tako i: grāmzīvōs(t), ũljudñōs(t), plāšljīvōs(t) gōtovōs(t), pōdmuklōs(t) (Dan. III/2 i sl.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *premudrost*, *zloćudnost* (tip 3 b), *ljubaznost* (tip III/4 b), *pobožnost* (tip III/2).

4 a) *Rǔkovēt-rǔkovēti* (Dan., III/5—82)

Dan. je zabilježio pomjeranje akcenta u lokativu jednine samo kod imenice *zapovest*. U Pivi je ta pojava obična i imamo: *zapovijēsti*, *blagovijēsti*, *rukovēti*, *ispovijēdi*. Ovdje je obično u lokativu akcenat nominativa, ali se može čuti i: na *ispovjēsti*, po *blagovjēsti*.

³ Piva, 245.

U genitivu množine pomjeranje akcenta je običnije i imamo: rukovětī, zapovjēdī, pripovjēsti i sl.

4 b) *Ljübāznōst-ljūbāznosti* (Dan. nema kao tip)

Kod Dan. je *ljūbāznōst-ljūbāznosti* (tip III/3 c); ovdje ovako i: *prijāznōs(t)*, *prēdānōs(t)*, *pribrānōs(t)* (iako sve one mogu imati i akcenat tipa *zahnōs(t)* — III/2).

IV. Lična imena

Milas je u mostarskom govoru konstatovao dvojstvo akcenta kod imena tipa: *Fata* i *Duda*⁴. Ta osobina poznata je i ovom govoru, a i uopšte govoru Mostarske kotline. Samo je važno istaći da oba akcenta može imati, a obično i ima, jedno lice. Tako pored: *Stāna*, *Mīla*, *Zūla*, *Hājra*, *Pētra*, *Jōka* imamo i: *Jōka*, *Stāna*, *Dāna* kao manje obično, a *Bība*, *Zīna*, *Nīra*, *Fīma* kao obično.

IMENICE SREDNJEG RODA

I. Jednosložne osnove

1) *Sēlo-sēla* (Dan., II/3—63)

Dan. ovaj tip dijeli na dvije grupe. Prvu grupu čine imenice: *sēlo*, *pēro* (umbo), *bēdro*, *rēbro*, *sēdlo* i *stēgno* i imaju akcenat promijenjen u množini: *sēla-sēlā-sēlima*. Drugu grupu čine primjeri koji mijenjaju akcenat samo u genitivu množine, kao *plēće-plēcā*, *pēro-pērā* (penna).

U ovom govoru sve imenice ovoga tipa izjednačile su akcenat sa drugom Daničićevom grupom pa imamo ne samo: *plēće-plēcā-plēcima* nego i *sēlo-sēlā-sēlima*, *bēdro-bēdrā-bēdrima*, *rēbro-rēbrā-rēbrima*, ako nije *bedārā*, *rebārā* (kod Dan. je *bēdārā*, *rēbārā*). Kako vidimo, ovdje nemamo skraćivanje akcenta ni mijenjanje njegove prirode, bez obzira da li se pojavljuje nepostojano *a* ili ne.

Ovakav akcenat ovdje imaju i: *vōće* (Dan., I/3), *kmētstvo* (Dan., I/3); ovamo ne ide Dan. primjer *koplje* (tip I/3).

Iako se danas ne čuje Dan. *sēlima*, uz predloge imamo i *pō selma*; Milas bilježi *pō selima*.

2) *Vīno-vīna* (Dan., II/1—61)

Ovako i *jēlo* (Dan., jēlo, tip I/3). Crijevo ide po ovom tipu kad se misli na dio utrobe (npr.: *sljēpō crjēvo*), a po tipu I/4 je kad se misli na *gumeno crijevo* koje služi za pretakanje vina i sl.

⁴ Rad 153, 64.

Dan. je konstatovao dvojaku promjenu akcenta u genitivu množine: písma-písāmā i brvno-brvānā¹. U ovom govoru redovno je: písāmā, kŭmstāvā, cābālā (pored cabālā); ali samo: gŭvna-gŭvnā, vlākna-vlākñā, sŭkna-sŭknā. U dativu, instrumentalu i lokativu množine akcenat je kao u nominativu.

Imenice *vrata* i *ledja* i ovdje znaju za dvojak akcenat kad stoje uz predloge: zā vrāta, prēd vrāta; niz lēdja, kao i: za vrāta, pred vrāta, niz lēdja, pod lēdja.

3) *Mjēsto-mjēsta* (Dan., I/4—64)

Ovako i: kōplje (Dan., tip I/1), zēlje, snōplje, sāće (Dan., po tipu I/4).

Dan. je naveo nekoliko imenica ovoga tipa koje u množini mijenjaju prirodu akcenta. To su: drvo, žito, zvono, maslo, klupko koje glase: dŕva, dŕvima, māsla-masālā i sl. Ovu pojavu imamo ovdje samo kod dvije imenice — drvo i žito²: dŕva-dŕvā-dŕvima, žita žitā-žitima.

Imenice *groblje* i *grožde* kod muslimana idu po tipu I/4, a kod pravoslavaca se kolebaju između ovoga tipa i tipa I/4.

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: a) staro u primjerima: zā brdo, prēko bīda, ōd kola, ĭza kola, nā polju, prēko polja i novo u primjerima: ōd rala, prekō rala, ū ljetu, izā ljeta, prekō žita, prekō blata.

Od Dan. primjera ovom tipu ovdje ne pripadaju: voće (tip I/1) *more*, *ušće* (tip I/4), *jelo* (tip I/2).

4) *Mēso-mēsa* (Dan., II/2—62)

Ovako i: mōre, ūšće (Dan., po tipu I/3), a groblje i grožde kod muslimana idu po ovom tipu; kod pravoslavaca, naročito starijih, kolebaju se između ovoga tipa i tipa I/3.

Daničić je zabilježio samo tri imenice koje mijenjaju akcenat u množini. To su: *meso*, *gvožde* i *sijeno*. Pored mēsa-mēsima, sjēna-sjénima, gvóžda-gvóždima, ovdje imamo i: gróždima, mórima, a i neke bi druge imenice ovog tipa mogle imati taj akcenat ako bi se javile u oblicima množine³.

Kao što je primijetio prof. Vuković za govor Pive, i ovdje u lokativu jednine mogu mijenjati akcenat imenice *meso* i *zlato* te imamo: dōbar je u mēsu, vās u zlātu, [pètica u zlātu i sl., pored: kŭpus nā mēsu, spāvā nā zlātu.

¹ U Pljevljima za ovu pojavu ne znaju imenice tipa pismo; u Pivi je písāmā, kŭmstāvā, drŭštāvā, pored písmima i písmima, kŭmstvima i kŭmstvima i sl., 248.

² U Pivi za ovu pojavu znaju samo *drvo* i *maslo*, 251.

³ U Pljevljima je: sijēna, mēsa, i gvóžda, 252; u Pivi ima sijēna.

Prenošenje akcenta na predloge je dvojako: a) staro u primjerima: *òd zlàta, lža sjēna, prēko mēsa, prēko blāga i novo: ò sūnca, prekò sūnca, izà sūnca.*

II. Dvosložne osnove

1) *Vretèno-vretèna* (Dan., III/6—66)

Ovako i: bogàtstvo (Dan., tip II/2), despòtstvo (Dan., tip II/7).

Od Dan- primjera ovamo ne idu: *bjelance, brašance, klubašce, ledašca, pisamce, rebarce, sedlašce, vlakance, vratašca, ustašca, žumance* (sv po tipu II/4).

2) *Kàndilo-kàndila* (Dan. III/3—65)

Ovako i: bùrilo (Dan., po tipu II/7), krèsalo, zùbalo (Vuk ih nema).

Od Dan. primjera ovamo ne idu: prisoje, raspuće, zagorje (tip II/6), bespuće, Gusinje, besude, bescjenje (tip II/3), držalo (tip II/4), duhalo, kalilo, klepalo, kupalo, kusalo, legalo, sukalo, žarilo (tip II/5), blatište (tip II/8), gradište, godište, dvorište, lovište, ognjište, sudište, ulište tip II/3), bogatstvo, čovječstvo (tip II/1), nasljedstvo (tip II/5) i igralo (tip II/7).

3) *Kàmēnje-kàmēnja* (Dan., III/9—67)

Ovako i: bèspūće, bèsūde, bèscjēnje; gòdište, gràdište, Gùsinje, lòvište, ògnjište, sùdište, ùlište (Dan. sve po tipu II/2), vērānje, (Vuk ima vērānje), pàpērje (Dan., tip II/6); zatim: čitānje, kàrtānje, pēntrānje, rintānje, ròncānje, kao i: jēčmīšte, ròčīšte, šēdište, sklònište, skròvište (Dan. prvih nema, a svi primjeri na -ište kod Dan. po tipu II/8).

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *pročelje, Zabrdje* (tip II/5), *podnožje, područje, primorje* (tip II/6, *junaštvo, lukavstvo* (tip II/4).

4) *Imánje — imánja* (Dan., III/5—66)

Po ovom tipu ovdje se akcentuju i: junàštvo, lukàvstvo (Dan., tip II/3), držàlo (Dan. tip II/2), tudjínstvo (Dan., tip II/8) vjenčānje (Vuk ima vjenčānje, tip II/3). Ovako i imenice na -ance tipa: *bjelānce, žumānce* (kod Dan. po tipu II/1), kao i: sužānjstvo (kod Vuka je sūžānjstvo, tip II/8), brodàrstvo, mašínstvo, seljāštvo (Vuk ih nema).

5) *Záčelje-záčelja* (Dan., III/1—64)

Ovako i: dúhalo, kálilo, klépalo, kúsalo, légalo, súkalo; žàrilo, nášljestvo (Dan., tip III/2), Zàbrežje, Králjevo (Dan., tip II/9) náselje, préstolje, pored po tipu II/6, ráskršće (Dan., tip II/6), Zàbrde, pročelje (Dan., tip II/3), múljaló, súsestvo (Dan., po tipu II/7).

6) *Pričānje-pričānja* (Dan., III/7—66)

Dan. ima samo četiri: *naseljz, paperje, prestolje, raskršće*, od kojih ovdje po ovom tipu mogu ići samo *naselje i prestolje*; *paperje* ide po tipu II/3, a *raskršće* po tipu II/5. Ovakav akcenat ovdje imaju: pódnòžje,

pódrūčje, prímōrje (Dan., tip II/3), skrétānje, smjérānje (Vuk po tipu II/8), násilje, kúpānje, písānje, sékānje, šétānje i sve glagolske imenice na -anje koje su izvedene od glagola tipa pisati, šéiati- sa / akcentom u infinitivu.

7) Ōlovo-ōlova (Dan., III/4—65)

Tako i: ĭgralo, glādilo, Đakovo, pēckalo, plāšilo. (Dan. ima ĭgralo, Đakovo; Vukov akcenat je kao ovdje), ovdje je i Ūžice (Dan., tip II/9).

Ovamo ne idu *Dunavo* (ovdje je *Dunav*), *despotstvo* (tip II/1), *muljalo*, *suseđstvo* (tip II/5), *grlašce* i slične imenice na -ašce (tip II/4).

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ōd olova, ispōd olova, izā janjila, prekō plašila, prekō jezera.

8) Krēsivo-krēsiva (Dan., III/10—67)

Ovako i: gōrivo, mājivo (Vuk ih nema), gārīšce, cřkvišce (Dan. ima gārīšce, cřkvišce, tip II/3).

Ovamo ne idu: *sužanjstvo* i *tudinstvo* (tip I/4).

Prenošenje akcenta je novo: nā koljivo, izā pečiva.

9) Vāljevo-Vāljeva (Dan., III/2—65)

Ovako i Čūpovo, Vūčevo, Kūčevo; a ne idu: Kraljevo, Zabrežje (tip II/5), Đakovo, Užice (tip II/7).

10) Plāndište-plāndišta (Dan., III/8—67)

Dvorište ovdje ide po tipu II/3, a *zborište* po tipu II/8.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ōd plāndišta, prekō Čajniča.

III. Trosložne osnove

1) Dostojánstvo — dostojánstva (Dan., IV/5—68)

Pored Dan. primjera, ovom tipu ovdje pripadaju i: veličánstvo, svjedočánstvo i druge imenice ovoga tipa koje kod Dan. imajt akcenat: veličánstvo i sl.; tako i: starješinstvo, tvrdoglávstvo (Dan., tip III/3), neznabóštvo, nečovjéstvo, siromášstvo (Dan., tip III/2), kao i: činovništvo, smetenjášstvo; zanovétalo, nadođávalo, naprdívalo; olakšānje (Vuk ima zanovijétalo, olakšanje mu je neakcentovano, a ostalih nema).

2) Zelènilo-zelènila (Dan., IV/4—68)

Tako i: čekétalo, čegřtalo, posušalo, šarènilo (Vuk ih nema), a ovdje je i zlopāmtilo (Vuk ima zlopāmtilo).

Ovamo ne idu: *navijalo*, *nazivalo*, *počivalo*, *pregibalo* tip III/6).

3) Krtòlište-krtòlišta (Dan., IV/12—69)

Ovdje po ovom tipu idu i: zarùkāvlje (Dan., tip III/5), pijùckānje (Vuk ima pijúcanje (tip III/6), bostānište (Dan., bōstanište); zatim mla-tārānje, nogātānje, ukùisānje, šetkārānje (Vuk ih nema).

Ovamo ne idu: *izobilje, obilježje, Podunavlje, Prekodrinje, praskozorje* (tip III/10), *starješinstvo, tvrdoglavstvo* (tip III/1), *vašarište* (tip III/8).

4) *Sàrajevo-Sàrajeva* (Dan., IV/1—68)

Od Dan. primjera ovom tipu ne bi više pripadao ni jedan. Ovdje je, naime: *igumānstvo* (tip III/10), *kàludjērstvo, dēvojàštvo* (tip III/5), *proždīralo* (tip III/2), ostalih nema.

5) *Kūpusište-kūpusišta* (Dan., IV/9—69)

Ovako i: *dēvesīlje, šātorīšte, stōvarište, Pòmorāvlje* (Dan. ima prve dvije po tipu III/3), *kàludjērstvo, dēvojàštvo* (Dan., tip III/4), zatim: *grādilište, rādilište* (Dan. ih nema), kao i glagolske imenice tipa: *dòvodēnje, dònòšēnje*⁴.

Ovdje je: *bostānīšte* (tip III/3), *prīstanište, rāzbojište* (tip III/8), *koritāšce*, (tip III/1), *zarūkāvlje* (tip III/3).

6) *Bezákonje-bezákonja* (Dan., IV/3—68)

Ovdje ovom tipu pripadaju i: *navíjalo, nazívalo, počívalo, pregi-balo* (Dan. tip III/2), kao i: *protézanje, natézanje, zatézanje, masíranje, sekíranje, namjéstanje, poljévanje; natézalo, zatézalo, Šegétalo, ométalo* (kod Vuka je *nāmještānje, prēmještānje*, tip III/5, u Pivi je *namjéstānje*).

7) *Nezákōnstvo-nezákōnstva* (Dan., IV/11—69)

Dan. ima samo ovaj primjer za svoj tip IV/11. U Pivi ovakav akcenat imaju i glagolske imenice tipa: *zamještanje, namještanje*⁵. Mada te imenice ovdje idu po tipu III/6, ponekad se može čuti i dužina iza akcentovanog sloga, što znači da te imenice tada idu po ovom tipu.

8) *Rázbojište-rázbojišta* (Dan., IV/7—69)

Dan. ima samo dvije: *razbojište i šetalište*. Takav akcenat ovdje imaju i: *prīstanište, vašarište, záklonīšte*⁶.

9) *Smēderevo-Smēdereva* (Dan., IV/2—68)

Ovako i: *Bőrojevo, Bőgojevo, Pődujevo*; ne ide *apostolstvo*, a nema *premaleće*.

10) *Vījalište-vījališta* (Dan., IV/10—69)

Ovdje ovako i: *māslinište, bōlovānje, dēvovānje, cārevānje* (kod Vuka je *bolòvānje, devòvanje*), kao i: *igumānstvo* (Dan. tip III/4), a može se čuti i *izobīlje, pored izobīlje* (tip III/5); tako i: *ōbilježje, Pōdunāvlje, prāskozōrje*.

IV. Višesložne osnove

1) *Kijámetovanje-kijámetovanja* (Dan. nema)

Tako i: *munáfikovanje-munáfikovanja*.

2) *Namigívanje-namigívanja* (Dan. nema)

Ovakav akcenat ovdje imaju glagolske imenice tipa: *objavljívanje, oporezívanje, prenemáganje, potpomáganje*.

⁴ i ⁵ Piva, 258 i 259.

⁶ Piva, 259.

3) *Vazduhoplóvstvo-vazduhoplóstva* (Dan., V/3—70)

Ovako i: pomilovánje, oslobodjénje, unapredénje (Vuk ih nema).

4) *Namastirište-namastirišta* (Dan., V/5—70)

Nisam čuo drugi Dan. primjer: *panadjurište*.

5) *Pàljetkovānje-pàljetkovānja* (Dan. nema).

Ova imenica sama za sebe čini tip.

KONSONANTSKE OSNOVE

I. Osnove na -n

Kao i kod Dan., imenice ovoga tipa prenose akcenat u množini i glase *plemèna*, *vremèna*, *vimèna*.

II. Osnove na -t

1) *Kùbe-kùbeta* (Dan., I/3—72)

Ovak i *bùre-bùreta* (Dan., tip I/4).

Kod Dan. u genitivu množine imamo: *křkmētā*, *těstētā*. Ovdje je: *kubētā*, *dugmētā*, *đulētā*.

2) *Júne-júneta* (Dan., I/1—71)

Daničić je konstatovao skraćivanje akcenta kod izvjesnog broja imenica ovog tipa: *dijète*, *djèteta*, *jáje-jájeta*, *júne-júneta*; nije znao da li to skraćivanje imaju imenice tipa *brávče*, *zvénce*, a pretpostavljao je da i one imaju skraćivanje akcenta. U Pivi imamo: *dijète-děteta*, ali *brávče-brávčeta*⁷.

Ovaj se govor slaže sa Pivom, samo tu imamo i kod prve grupe imenica ponekad akcenat nominativa: *júne-júneta-júnetu*, *jáje-jájeta-jájetu*⁸.

3) *Jānje-jānjeta* (Dan., I/4—72)

Dan. ima u genitivu množine: *čēbētā*, *čāgētā*; ovdje je *čebētā*, *čagētā*.

Prenošenje akcenta je novo: *nā čebe*, *prekò čebeta*.

4) *Prāse-prāseta* (Dan., I/2—71)

Ovaj se tip miješa sa tipom *bēpče-bēpčeta* i imamo: *blízne-blíznetā* i *blízne-blíznetā*, ali je *ždrēbe-ždrēbeta* (tip 3)

5) *Bēpče-bēpčeta* (Dan., I/2—71)

Ovako mogu da se akcentuju i imenice tipa: *prase*, *blizne*.

6) *Burénce-burénceta* (Dan., I/4—73)

Ranije je rečeno da imenice tipa *bjelánce* i *žumánce* mogu ići i po ovom tipu. Samo po ovom tipu idu imenice tipa: *seljáče*, *pokróvče*, *pilénce*.

⁷ i ⁸ Piva, 261.

III. Osnove na -s

Něbo i tijelo (tjělo) ovdje se mijenjaju po promjeni tipa *polje* i *meso*. Oblici *neběsa* i *čuděsa* postoje kao pluraliatantum.

Nisam čuo u ovom govoru *tjele a*.

ZAMJENICE

Neslaganje sa književnim akcentom zamjenica ogleda se u uopštavanju ∞ akcenta mjesto književnog \ . Ovakav akcenat nalazimo u svim govorima Hercegovine¹. Tako ovdje imamo samo: mēne, mēni; tēbe, tēbi; sēbe, sēbi; njēgā, njēmu.

Prenošenje akcenta na predlogu uvijek je novo:

a) nā mene, nā tebe, nā sebe, iza njegā, prēd njegā, prēt sebe, sà sebe;

b) izā mene, isprēd mene, izā sebe, prekò nās, prekò vās.

Ako predlog dolazi ispred enklitičkih oblika zamjenica, premošenje je drukčije, i imamo:

a) ná me, ná te, zá se, pó nju

b) pódā me, pódā te, prēdā se, mēdjū se; pō nj, zā nj.

Enklitički oblici: *ih*, *i*, *ji*, *jim* ovdje su uvijek kratki.

Silazni akcenat imamo i u oblicima pridjevskih zamjenica: ōvāj-ōvogā-ōvome; tógā-tóme; ōnāj-ōnogā-ōnome. Tako i: kōjī, kōjā, kōje; čījī, čījā, čījē i sl. ali: mōjegā (mōgā), tvōjegā (tvōga), svōjegā (svōga), mōjīm, tvōjīm, svōjīm.

Prenošenje akcenta na predloge je novo: ū ovāj, ōd ovogā, prekò ovogā, izā onogā, izā čijegā, prekò kojega.

U ovom govoru, kao i u drugim jekavskim govorima Hercegovine, još vrijedi zakon da se silazni akcenti obavezno prenose na predloge. Izuzetak mogu činiti samo oni slučajevi kad je na zamjenici u isto vrijeme i akcenat rečenice, tada može ostati i silazni akcenat na zamjenici, iako je ispred nje neakcentovani predlog. Tako imamo pored: svē je tō izgrāđeno zā ovog vākta; iz ovē njīvē je iskōčijo; ū kojeg si pōšō? i: do sāmē zōrē su šēdiii; gōrī si o svākē žēnē i sl.

PRIDJEVI

I. Jednosložne osnove

1) *Bōs-bōso*: *bōsi-bōsō* (Dan., 213)

Kao i kod Dan., i ovdje ovom tipu još pripada samo pridjev gō.

¹ O ovoj pojavi v. Piva, 263—268. i tamo navedenu literaturu.

2) *Növ-nòvo: nòvī-nòvō* (Dan., 213; Piva, 277)

Ovdje ovako i: bŕz-bŕzo, gŕk-gŕko, cŕn-cŕno, tvŕd-tvŕdo, lōš-lōšo, trōm-trōmo, dŭg-dŭgo, mŕk-mŕko, pjān-pjāno, plāh-plāho, prāv-prāvo, prōst-prōsto, pŭn-pŭno, rād-rādo, sīt-sito, slāb-slābo, smēd-smēde, spōr-spōro, stŕm-stŕmo, tŭh-tiho, čil-čilo, čist-čisto. Kako vidimo, ovdje ovom tipu pripadaju pridjevi Dan. tipa zdrāv-zdrāva-zdrāvo. Taj tip ovdje se izjednačio sa tipom nōv-nòvo tako da ni jedan od Dan. primjera nije sačuvao akcenat koji nalazimo kod Vuka.

3) *Mèk-mèka; mèkī-mèkā* (Piva, 278)

Po ovom tipu može ići i mŕk-mŕka (pored po tipu I/2), akcenat ovoga tipa ima i pridjev lāk-lāka, ako nije lāhak-lāhka.

4) *Dōbar-dōbra: dōbrī-dōbrā* (Dan., 222)

Dan. ima samo jedan primjer za ovaj tip. Ovdje, kao i u Pivi, ovom tipu pripada veći broj pridjeva. Tako imamo akcenat ovoga tipa kod pridjeva: ōštar, mōdar, ōbal¹; kao i: hītar, bīstar, vītak, gībak, glādak, klīzak, krēpak, krōtak, ljūbak, mŕzak, nīzak, pītak, slādak, tānak, ūzak; vlāžan, gādan, glōtan, jādan, jāsan, kŕšan, lāžan, mōčan, mŭčan, plōdan, rōdan, rōsan, silan, sītan, strīčan, sŭzan, trōšan, čūdan, čāsan (kod Dan. ovi pridjevi obično imaju akcenat nom. jednine m. r). Neki od ovih primjera mogu imati i akcenat tipa I/5.

5) *Tānak-tānka: tānkī-tānkā* (Piva, 280)

Akcenat ovoga tipa mogu imati i pridjevi: vītak, glādak, krēpak, mŕzak, nīzak, slādak, tānak, ūzak (pored po tipu I/4; čini se da je običniji akcenat ovoga tipa); samo je, međutim: lāhak-lāhka: lāhkī-lāhkā; mēhak-mēhka: mēhkī-mēhkā.

6) *Sitan-sitna: sitnī-sitnā* (Piva, 281)

U Pivi ovaj tip čine samo dva pridjeva: *vitak* i *sitan*; Dan. ga nema kao tip. Ovdje, opet, imamo dva pridjeva koji se kolebaju između ovoga i još nekog drugog tipa. Tako se pridjev *sitan* koleba između ovoga tipa i tipa I/5; *vječan* između ovoga tipa i tipa I/4.

7) *Górak-górko: gōrkī-gōrkō* (Dan., 215)

Ovako i: brīžan, grjēšan, gnūsan, vóljan, vjēran, znójan, željan (rjede brīžan, vjēran, kod Dan. po njegovom tipu bīstar, 221), kivan, táman, trúdan, túžan (Dan. po tipu I/11). Pridjevi krátak i plítak, koji imaju akcenat ovoga tipa, u određenom vidu znaju za dublet krátkī i krátkī, plítkī i plítkī, posljednji je običniji.

8) *Mlād-mlādo: mlādi-mlādō* (Dan., 212)

Ovako i: sīv (Dan. po tipu I/9), zatim: bōn, fīn, sām².

¹ I u Pivi su po ovom tipu: *gladak*, *g bak*, *sladak*, *tanak* *uzak*, 280.

² I u Pivi je po ovom tipu *siv*, 283; tako i u Pljevljima, 143.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *brz, grk, tvrd, crn*, koji u osnovi imaju kratko *r* i idu po tipu I/2.

9) *Pūn-pūna-pūno* (Dan., I/2—213)

U Pivi ovaj tip čine pridjevi tipa zdrāv-zdrāvo, koji imaju u svim oblicima akcenat nom. jednine m. r. Kako je ranije rečeno, pridjevi ovoga tipa ovdje su se izjednačili sa pridjevima tipa *nov-nova* i tamo su navedeni.

10) *Skōtan-skōtna: skōtnī-skōtnā* (Dan., 221)

Po ovom tipu ovdje se mogu još akcentovati: *sprēman, sprētan, hītan* (Dan. ima *hītan*, tip I/11); *sjājna, zbābna, ždrēbna*.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *vitak, ljubak, mrzak, nizak, pitak, sladak, tanak, uzak* (tip I/4), kao ni: *brižan, griješan, kužan, vjeran, voljan* (tip I/7), a *bolan* može imati i akcenat tipa I/11.

11) *Dīvan-dīvna: dīvnī-dīvnā* (Dan., 216)

Takav akcenat mogu imati i pridjevi: *bolan* (pored po tipu I/10), *brižan, vjēran* (pored po tipu I/7).

Ovdje je: *kīvan, táman, trūdan, túžan* (tip I/7), *hītan* (tip I/10), *vjēčan* (tip I/6); ne postoji *glavan*, ima samo određeni vid *glāvnī* (tip I/6).

12) *Vrátnī-vrátnā* (Dan., 217)

Ovakav akcenat može imati i pridjev *zīdni*, iako oba, zajedno sa drugim Dan. primjerima: *guzni, mesni, repni, rudni*, mogu imati i akcenat tipa I/11. Jedino se ne kolebaju: *pētnī i répnī*.

13) *Gōrnjī i gōrnjī*

Dvojak akcenat imaju još i: *dojnji i krajnji*. Dan. ima samo prvi akcenat, u Pivi imamo isto dublete, ali se semantički razlikuju. Ovdje te razlike nema.

14) *Pāši-pāšā*

Ovaj se pridjev odvaja od Dan. primjera tipa *brāvljī, divljī, psēcī* (u Pivi je *psēcī*).

II. Dvosložne osnove

1) *Gōtov-gōtova — gōtovī-gōtovā* (Dan., 217)

Ovako i: *šiljas(t)*, (Dan., po tipu II/6a), i pridjevi *na-ov*: *brēzov, būkov, klēkov, krūškov, lipov* i sl. (Dan., po tipu II/6a); zatim: *kōštan, lāgan, mēkan, vōden* (ali: *pīpūn vōdēn*), *vōštan, lēden, mārven, mēden, vūnen, vāren, pašin* (Dan., II/6a); *kōsmat, līsnat; rjēcīt; gōlcat* (Dan. po tipu I/7). Ovdje je *vēlik-vēlika-vēliko*, ali *vēlikī-vēlikā-vēlikō*.

Pridjevi: *bakren, sičan* kolebaju su između ovoga i tipa II/6a; ovamo ne idu: *lukav, očev, Petrov, svekrov, tvorov* (tip II/6a), *lučev, momkov* (tip II/5a).

2) *Sēbičan-sēbična: sēbičnī-sēbičnā* (Dan., 225)

Tako i *životan*.

Od Dan. primjera ne idu po ovom tipu: *koristan, ljubazan, obilan* (tip II/8).

3) *Dùšëvan dùšëvna: dùšëvni* (Dan., 229)

Dan. ima dùšëvan (tip II/8), a po ovom tipu ovdje se akcentuju još: *bùnōvan, mòčvāran, òkōran, sùmōran, tēmēljan* (Dan., tip II/8), a čuje se i: *dùšëvan, mòčvāran*, kao kod D., *mògūćan, mājūšan* (Dan. ima *mogūćan* i *majūšan*).

4) *Zèlen-zelēna: zèleni zèlenā* (Dan., 218)

Tako i: *dŕven-drvēna* (Dan. po tipu II/6 a), kao i: *pìtom-pitōma, žèstok-žestōka* (Dan. ima *žèstok* po tipu II/6 a)³; nizok ovdje ne postoji.

5 a) *Blāžen-blāžena: blāženi* (Dan., 214)

Tako i: *lúčev, mómkov* (Dan., po tipu II/1), *zóvin, sóvin* (Dan., ima *sōvin*, II/6 a); zatim: *púnčev, súčev, Títov, svéčev, srémčev* (Dan. ih nema).

Ovamo ne idu: *tatīn* (tip II/6 a), *banov* (II/9), a *ježev* se koleba između ovoga tipa i tipa II/9).

5 b) *Závjetan-závjetna: závjetni* (Dan., 224)

Dan. za ovaj tip navodi samo *mamuran* (ovdje tip II/8) *barutni, vašarni, tarnični*. Pored: *zadržan, zaslužan, náredan, príličan, zavisan, závidan* i sl., koje nalazimo i u Pivi⁴, ovom tipu ovdje mogu pripadati još i: *pródoran, prégibna* (kost), *prímjeran, násilan*, (pored po tipu II/5c. kao i *náporan*), *prélazan, prévozan, próhoda, prólazan, pristupan, príbližan, prigoda, rásploda, ráshoda, zánosan*.

5 c) *Zámōran-zámōrna*

Dan. nema, a nema ga ni u Pivi. Ovako još mogu da se akcentuju i: *prímjēran, prísilan, násilan, nápōran*.

6 a) *Gūbav-gūbava: gūbavi* (Dan., 219)

Ovako i: *lūkav, očev, Pětrov, svēkrov, tvōrov* (Dan., po tipu II/1). *tātīn* (Dan., II/5 a); kao i u Pivi, i ovdje *prāljin, švāljin* idu i po ovom tipu, Ovamo ne idu pridjevi tipa *brezov, bukov* (tip. II/1).

6 b) *Pāmetan-pāmetna* (Dan., 226)

Od Dan. primjera ne ide *sebičan* (tip II/2).

7) *Kŕvāv-kŕvāva: kŕvāvi* (Dan., 223)

Od svih Dan. primjera samo pridjev *krvav* ovdje ide po ovom tipu. Svi drugi primjeri: *golcat, novcat, pravcit, samcit*, idu po tipu II/1; akcenat ovoga tipa ovdje ima još i pridjev *vāljān-vāljāna* (Dan. ima *vāljān-valjāna*, a i u Pivi je kao ovdje).

8) *Māmūran-māmūrna* (Dan., 229)

Tako i: *izdāšan, izlīšan, izrāvan, kōmōdan, kōrīstan, kūrāža:1, prīvātan, spōsōban, sićūšan, zālūdan*.

³ I u Pivi po ovom tipu idu *pìtom* i *žestok*, 287.

⁴ Piva, 288.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *bunovan*, *duševan*, *močvaran*, *okoran*, *osoran*, *sumoran*, *temeljan* (tip II/3)

9) *Bânov-bânova* (Dan., 215)

Tako i *pâlčev*, *zêčev* (Dan. nema), a *ježev* se koleba između ovoga tipa i tipa II/5a.

10) *Zâdružan-zâdružna* (Dan., 224)

Dan. ima samo *misalan*, koji ovdje ne postoji, a i naš se primjer koleba između ovoga tipa i tipa II/5b.

III. Trosložne osnove

1) *Bòdljikav-bòdljikava: bòdljikavi* (Dan., 224)

Tako i: *bòginjav*, *švâlerov* (Dan., tip III/3), *kòrnjačin* (Dan., III/5), *Ādamov* (Dan., III/6), *principov* (Dan., III/10), *Gâvanov* (Dan., III/8).

Daničić po ovom tipu ima i pridjeve tipa: *brijaći*, *jahaći* i sl. Ovdje, međutim, redovno imamo: *brijaći*, *Dužine* se čuvaju u svim oblicima. I ovdje je: *jûneći*, *têleći*, kao kod Daničića, pored *jâgnjeći*, *jâreći* (tip III/7).

2) *Ďèvôjčin-Ďèvôjčina* (Dan., 229)

Daničić ima samo nekoliko primjera za ovaj tip. Ovdje se tim primjerima pridružuju: *Jâdrânkin* (Dan. *Jâdrânkin*), *Jâsmînkîn*, *Dârînkîn*, *Râdôjkin*. Ovako se akcentuju i pridjevi koji imaju samo određeni vid kao: *džžâvnî*, *dòmācî*, *tòvârî* (Dan., 229).

3) *Bolêšljiv-bolêšljiva* (Dan., 227)

Pored: *bremènit*, *kamènit*, *mješòvit* i *znamènit*, koji po ovom tipu idu i u Pivi, ovako se ovdje akcentuju još i: *strmènit*, *kršèvit*, *snjegòvit*; *sladûnjav*; *namètljiv*, *nasrètljiv*, *čangrèljiv*, *oplpljiv*, *priljèpljiv* (Dan. ih ne navodi).

Od Dan. primjera ovom tipu ne pripadaju: *boginjav*, *švalerov* (III/1), *sokolov* (III/7). Ovdje nisam čuo: *sabovljev*, *peteljev*, *ležećiv*, *lapatljiv*, *žuljaiv* (ovdj je *žuljav*), *kičeljiv*, *sipljaiv* (ovdje je *sipljiv*).

4) *Siròmašan-siròmašna* (Dan., 231)

Dan ima još: *bericetan*, *kukuruzan* i nekoliko pridjeva koji se javljaju samo u određenom vidu. Pored tih, ovom tipu ovdje pripadaju i: *gospòdičan*, *malèričan*, *venèričan*.

U svim oblicima akcenat ostaje isti.

5) *Kúsonjin-kúsonjina* (Dan., 223)

Ovom tipu pripadaju ovdje i: *brádonjin*, *mlákonjin*, *réponjin*, *šéponjin*, *zékonjin*, kao i svi pridjevi obrazovani od trosložnih imenica m. r. tipa *brádonja*, *zékonja*.

Od Dan. primjera ovamo ne idu: *kornjačin* (III/1), *birovljev* (III/6).

6) *Kováčev-kováčeva* (Dan., 227)

Ovako i: biróvljev (Dan., III/5), kao i svi pridjevi izvedeni od imenica m. r. tipa: težák-težáka, sèlják-seljáka, mòrnār-mornára; malínov, mornárovi, maršálov, šoférovi, vojníkov i sl.

Ovom tipu ne pripadaju pridjevi izvedeni od imenica koje imaju akcenat na prvom slogu tipa vòzār-vòzāra, gātār-gātāra (III/8).

7) *Milostiv-milostiva* (Dan., 226)

Tako i: jāgnječi, jāreči (Dan., III/1), sòkolov (Dan., II/3)

8) *Lābūdov-lābūdova* (Dan., 229)

Ovom tipu ovdje pripadaju i svi pridjevi izvedeni od imenica m.r. sa silaznim akcentom na prvom slogu tipa: vòzār, pòštār: čīzmārev, gātārev, kāblārev, kòtlārev, kíčmārev, lādārev, mēsārev, vòzārev, zlātārev (Dan., po tipu III/6).

Ovamo ne ide: *Gavanov* (III/1).

9) *Čūdnovāt-čūdnovāta* (Dan., 230)

Dan. ima samo četiri primjera za ovaj tip: *čūdnovat, gostovan, duplovan, ogotan*. Osim čudnovat, u ovom govoru ne postoje drugi Dan. primjeri, a ne bih znao više nijedan koji bi išao po ovom tipu.

10) *Mājstorov-mājstorova* (Dan., 224)

Pored: āndelov, jētrvin, i zāovín (pored zāovín), ovom tipu ne pripada više nijedan primjer u ovom govoru. Tako Dan. *prīncipov* ovdje ide po tipu III/1, *fratorov* po tipu II/9; a *gronīčav, dīnderov, ciporov* nisam čuo.

11) *Pūtnikov-pūtnikova* (Dan., 228)

Dan. ima samo ovaj primjer. Ovdje po ovom tipu mogu ići i: bījednīkov, časnikov, rādnīkov, rūdnīkov, prāvnīkov, dūžnīkov, pored po tipu III/10). Rjede po ovom tipu idu: jetrvín i zaovín (tip III/10). U svim oblicima akcenat ostaje nepromijenjen.

IV. Višesložne osnove

1) *Gūsjeničav-gūsjeničava* (Dan., 230)

Tako i: mòliočev, prātiočev, tūžiočev (Dan. ih nema).

2) *Gòvedārev-gòvedāreva* (Dan., 232)

Pored Dan. primjera: *kožuharev, kašičarev, odžačarev, provišurov, cediljarev*, ovdje ovom tipu pripadaju i: grāničārev, òpančārev, sltnīčārev, slāstīčārev

3) *Čemèrikast-čemèrikasta* (Dan., 231)

Tako i: čuftèlijín, grahdričav, kopilicín, puštènicín; kao i: majstòrušin, Gadārušin, Berbèračín, Medānušin, Vanòvušin.

4) *préšedníkov-préšednikova* (Dan., 232)

Ovom tipu pripadaju svi pridjevi izvedeni od trosložnih imenica m. r. sa ' na prvom slogu i dužinom na trećem slogu, kao préšedník-préšedníka,

rázvodník-rázvodníka. Tako imamo: kóčničārev, náletníkův, nápasníkov, námjesníkov, prólazníkov, póšedníkov, rázredníkův i sl.

5) *Gospodārev-gospodāreva* (Dan., 231)

Pored Dan. primjera, ovdje ovom tipu pripadaju i: činovníkov, dezertéro^v, kandidátov, konduktéro^v, milicájčev, policájčev, pomoćníkov.

6) *Īmenjākov-īmenjākova* (Dan., 232)

Pored Dan. *jabučārev*, ovdje se ovako akcentuje i nādnīčārev; nema Dan. ilidžarev.

AKCENAT GLAGOLA

Ovdje ću dati samo najglavnije razlike između akcenta glagola ovoga govora i akcenta glagola Vukova jezika.

I. Infinitiv

Najvažnija razlika između akcenta infinitiva ovoga govora i Daničičeva akcenta ogleda se u tome što mjesto Dan. akcenata uzlazne prirode na prvom slogu glagoli prve vrste ovdje imaju silazne akcente. Tako prema Dan. primjerima:

městi, léci, trěsti, vūci, vėsti

ovdje je: mēs(ti), lěc(i), trēs(ti), vūc(i), vės(ti), a prema Dan. primjerima:

bōsti, mēsti, rēci, tēci, žēci

ovdje je: bōs(ti), mēs(ti), rēc(i), tēc(i), žēc(i).

Ovakav akcenat nalazimo i u susjednim govorima, a i neki drugi govori znaju za dvojak akcenat infinitiva glagola ove vrste. Prof. Vuković ovu pojavu dovodi u vezu sa starijim stanjem i misli da „poreklo tome treba tražiti ili u nekadanjem odnosu prostog i složenog glagola — stvorenom praslavenskim zakonima metatonije, — ili u odnosu akc. infinitiva i supina, stvorenom u baltijsko-slovenskoj eposi (klēti > klētī prema klēti)¹“.

Ovo pitanje, nema sumnje, zahtijeva više analize, u koju se ja ovdje neću upuštati. Ja ću ovdje samo ponoviti ono što je ranije konstatovao prof. Stevanović. To su sve prosti glagoli koji su u ovim govorima obično jednosložni pa, sasvim prirodno, tu ne možemo ni očekivati drugi akcenat osim silaznog².

Kod složenih glagola isto imamo drukčiji akcenat od Vukova. Naime, kod Dan. svi glagoli koji su složeni sa glagolima tipa *trestī plestī* čuvaju akcenat prostih glagola: otrěsti, poměsti. U ovom govoru,

¹ Piva, 304.

² S. D. Zb. X, 151.

opet, imamo akcenat povučen na prefiks: òtrēs(ti), òples(ti), što se da objasniti savremenim akcentskim zakonima, kojim su podložne i druge vrste riječi: nikad uzlazni akcenat ne može stajati na posljednjem slogu.

Druga odstupanja od Dan. akcenta infinitiva svode se na pojedinačna neslaganja, koja ja ovde neću navoditi.

II. Prezent

Postoje tri značajnije razlike između akcenta prezenta ovoga govora i Dan. To su:

1) U ovom govoru nemamo dug vokal *e* u nastavku za prezentsku osnovu ako je na prethodnom slogu akcenat uzlazne prirode.

2) U oblicima množine ovaj govor ne zna za povlačenje akcenta prema kraju, nego i u tim oblicima ima akcenat kao i u jednini.

3) Ima ponekad odstupanja od Dan. i u odnosu prosti — složni glagol.

1) Nastavak za prezentsku osnovu *e* ovdje je uvijek kratak ako dolazi neposredno iza sloga na kome se nalazi bilo koji akcenat uzlazne prirode³:

métēm-métěš, métěmo-métěte;

trésēm-trésěš, trésěmo-trésěte;

vézēm-vézěš, vézěmo-vézěte

kao i: grèbēm-grèběš, grèběmo-grèběte;

plètēm-plètěš, plètěmo-plètěte;

Tako i: dádēm-dáděš; znádēm-znáděš; kùnēm-kùněš, pljévēm-pljěvěš; pásēm-pásěš i sl.

Naravno, ni izvedeni glagoli nemaju dužine:

otrésēm-otrésěš, otrésěmo; izvézēm-izvézěš, izvézěmo; oplètēm-oplètěš, oplètěmo; izvèzēm-izvèzěš, izvèzěmo; dozòvēm-dozòvěš, dozòvěmo; donèsēm-donèsěš, donèsěmo i sl.

Dužine nema ni u oblicima glagola *moći*, iako to *e* ne dolazi iza akcenata uzlazne prirode: mōžěš-mōžě, mōžěmo-mōžěte ili mōrěš-mōrě, mōrěmo-mōrěte.

Daničić kod svih ovih glagola ima dužinu na vokalu *e*.

Ako se uzlazni akcenat ne nalazi neposredno na prethodnom nego na nekom drugom slogu, dužina se čuje:

pòmožěš, pòmožěte; prišednēm-prišedněš, prišedněmo-prišedněte; dòčujēm-dòčujěš, dòčujěmo-dòčujěte.

U Pivi nema dužine na vokalu *e* kod glagola tipa *biti*, *šiti*: bijēm-bijěš; križēm-križěš; šijēm-šijěš. Ovdje, međutim, imamo redovno: bijēm, šijēm.

³ Ta je pojava poznata i susjednim govorima: Pljevlja, 149; Piva, 319.

2) Kod Dan. nalazimo nekoliko glagolskih grupa koje u 1. i 2. licu množine imaju /akcenat na vokalu ispred ličnog nastavka. Kod Dan. je:

pečēmo-pečēte; pletēmo-pletēte, iako i pečēmo-pečēte; plētēmo-plētēte (str. 93); želīmo-želīte; držīmo-držīte i sl. glagoli (str. 129); zelenīmo-zelenīte i sl. glagoli (str. 131); lomīmo-lomīte (str. 144); čitāmo-čitāte i sl. glagoli (str. 166); oružāmo-oružāte (str. 169) i zovēmo-zovēte (str. 184).

Ovakav akcenat od većine navedenih glagola nalazimo i u govoru današnje istočne Hercegovine. Ovaj govor, međutim, uopšte ne zna za povlačenje akcenta u množini, i tu je redovno:

pečēmo-pečēte; plētēmo-plētēte; donēsēmo-donēsēte; želīmo-želīte; držīmo-držīte; zelēnīmo-zelēnīte; lomīmo-lomīte; čitāmo-čitāte; oružāmo-oružāte; zovēmo-zovēte⁴.

3) Treća značajnija razlika između akcenta prezenta ovoga govora i Dan. akcenta ogleda se u tome što kod Dan. akcenti uzlazne prirode prostih glagola ne mijenjaju svoje mjesto ni u složenim glagolima:

a) Prosti glagoli: trūbiti, bljēštiti, būjiti, vīriti, dūljiti, žmīriti, žūriti, kākiti, klīziti, nāgliti, pīljiti, pljēviti, pūziti, rūditi, sīpiti, slāditi, sljēditi, smjēšiti, strēpiti, tājiti, težiti, tlāpiti, ćūtiti, ćūriti, škīljiti — imaju akcenat prezenta kao i Dan. ali složeni sa njima nemaju akcenat prostog glagola, kako je to kod Dan., nego ga povlače na prefiks:

zāvīrim, zāzmīrim, pōžūrīm, prēnāglīm, dōpūzīm, zāslādīm, zātājīm, prōcūrī i sl.

Za razliku od Dan., po ovom tipu ovdje se akcentuju i glagoli: blūditi, būljiti, gājiti, jūriti, lūditi, pīriti, ćūriti (kod. Dan. svi po tipu hvāliti-hvālīm).

b) Prosti glagoli: bjēžati, bjēšnjeti, bōljeti, būktjeti, vrvjeti, glādnjeti, gōrjeti, grmjēti, željeti, žēdnjeti, kōpnjeti, lēžati, lētjeti, plāmtjeti, sjēdjēti, stōjati, trēptjeti, trčati, (koji se ovdje fonetski jednače sa glagolima tipa *nositi*, *voditi*) slažu se akcentom prezenta sa Dan., ali kad su složeni, i oni, kao i ranije navedeni, povlače akcenat na prefiks pa imamo:

pōbojīm se, rāzbolīm se, rāzbuktī, ògladnī, izgorī, zāgrmi, zāželi, òžednī, pōležī, pōletī, zāplamtī, pōsedī, pōstojī, prētrpī, pritrčī, kao i: ògolī, òdolī, òkorī, zātrūdī.

Kod. Dan. je samo: *zažēlim*, *zadržīm* i sl.

U Pivi imamo akcenat na prefiksu i kod glagola tipa: mesti, plesti, peći, kleti, zvati: òpletēm, pōmetēm, ispečēm, zākunēm, zāzovēm, nāzovēm⁵. Ovdje ti glagoli zadržavaju akcenat prostog glagola pa imamo oplētēm, pomētēm, ispečēm i sl.

⁴ Isp. u Pivi, 321—323.

III. Imperativ

Oni glagoli prve vrste koji se ne slažu sa Dan. u akcentu infinitiva (*tresti*, *peći*, *doći* i sl.) slažu se sa Dan. u akcentu imperativa pa uvijek imamo:

trési, méti, vézi; plèti, rèci, pèci; dódi, nádi, pódi kao i: otrési, izméti, navézi; porèci, ispèci, oplèti; pridódi, pronádi, iznádi i sl.

Glagoli „kojima se u osnovi nastavak *k mijenja na a“ kod Dan. mijenjaju akcenat u ovom obliku pa imamo: dŕži, dŕžimo, pòdrži, pòdržimo, tako i: bjèži, tŕči i izvedeni. U Pivi ovu promjenu akcenta imamo samo kod glagola bježati i ležati⁶. Ovaj govor ne zna za takvo pomjeranje akcenta i uvijek ima: *dŕži*, *podŕži*; *tŕči*, *potŕči* i sl.

IV. Aorist

Akcent aorista ovog govora dobrim dijelom se slaže sa Dan. akcentom ovoga oblika. Odstupanja su ova:

1) Pravilo je savremenog književnog jezika našeg, a tako je i kod Dan., da svi oblici aorista, osim 2. i 3. lica jednine, imaju akcenat kao i infinitiv⁷. Ovaj govor to potvrđuje za sve glagole osim onih koji se ni oblikom ni akcentom ne slažu sa Daničićem. To su gagoli prve vrste tipa *tresti*, *plesti*, *doći*. Naime, kod glagola ove vrste u aoristu imamo uvijek Dan. akcenat, iako taj akcenat oni nemaju u infinitivu:

trésoh, vézoh, métoh; plètoh, rèkoh, lègoh; dóđoh, náđoh, pódoh iako: trës, mës, vës; plës, lëc, rëc; dôc, nâc, pôc i sl.

2) Jedan broj glagola ovoga govora ima akcenat osnovnog sloga u 2. i 3. licu jednine, a kod Dan. imaju akcenat ostalih oblika. Tako prema Dan.:

lèže-zalèže; rèče-porèče; naljèže izide; obiđe; pòjede — ovdje je: lèže-zàlèže; rèče-pòrèče; nàlježe; izide; òbiđe; pòjede.

Prema Dan.: tŕnu-pretŕnu; krènu-pokrènu; víknu-podvíknu — ovdje je: tŕnŭ-prètŕnŭ; krènŭ-pòkrènŭ; víknŭ-pòdvíknŭ; tako i stèže, zăprèže, prema Dan. stéže, zapréže.

Dan. ima: rāzbi, zāuzbi, a ovdje i ti glagoli imaju u 2. i 3. licu jednine akcenat osnovnog sloga: rāzbī, zāuzbī. To isto imamo i kod glagola tipa *pisati*, *vezati*. Kod Dan. je: zapisa, povéza, zakáza, a ovdje je običnije: zăpīsă pŏvēză, zăkăză, a ni Dan. akcenat nije nepoznat.

3) Kod ostalih glagola, ako ima neslaganja između ovoga govora i Dan. u akcentu infinitiva, ima neslaganja i u akcentu aorista. Tako, prema Dan.: prēsti-prēdoh; sjēcī-sjěkoh, ovdje je: prēs-prédoh; sjēc-sjěkoh.

⁶ Piva, 321—323.

⁶ Piva, 329.

⁷ N. J., n. s., V, 251.

V. Glagolski prilog sadašnji

Neslaganje sa Dan. su mala; i to:

1) Dan. kod nekih glagola ima povlačenje akcenta prema kraju riječi: želéći, držéći. Ovakav je akcenat poznat i govoru Pive i Pljevalja⁸. Ovdje je redovno: žèlèći, dṛžèći; lòmèći, tṛčèći i sl.

Prema Dan. vrúći, (str. 126) i zručí, ovdje je: vrījūcí, i zriījūcí jer je i 3. lice mn. prezenta vrījū, i zriījū. (v. N. J. n. s, VIII, 28—36).

VI. Trpni pridjev

Za akcenat trpnog pridjeva u savremenom književnom jeziku našem karakteristično je „da se ovaj oblik najčešće slaže s prezentom, da je samo u malog broja glagola koji se prezentom i infinitivom ovdje razlikuju, trpni pridev jednak s infinitivom“.⁹ To pravilo vrijedi i za Vukov jezik, a vrijedi i za ovaj govor. Značajnije razlike između akcenta trpnog pridjeva ovoga govora i Vukova jezika su ove:

1) Glagoli prve vrste tipa *tresti*, *vesti* koji u prezentu imaju akcenat na prvom slogu (trésem, vézem) kod Dan. ga zadržavaju i u trpnom pridjevu: trésen-trésena-tréseno; vézen-vézena-vézeno. U ovom govoru trpni pridjev tih glagola ima akcenat kao Dan. tip plesti, peći pa nalazimo: trèsen-tresèna-tresèno; vèzen-vezèna-vezèno.

2) Dan. ima: jèden-jèdena-jèdeno; izjeden-izjedena-izjedeno, a ovdje je: jèden-jedèna-jedèno; izjèden-izjedèna-izjedèno¹⁰. Tako je ovdje i: kràden-kradèna-kradèno; ukràden-ukradèna-ukradèno; kao i: grižen, šèčen, prèden, pomužèna i izvedeni. Kod Dan. je sjèčen-sjèčena; òpreden-òpredena i sl.

3) Dan. ima znât-znâta; znân-znâna, kao i: brân-brâna; prân-prâna, a ovdje je samo: znât-znáta; znân-znána; brât-bráta; brân-brâna; prât-práta; prân-prâna; ali je kao i kod Dan. prīznāt-prīznāta; òrân-òrāna; òbrân-òbrāna.¹¹

4) Kod Dan. nemaju dužine pred nastavkom za oblik glagoli tipa: krenuti, dirnuti i kod njega nalazimo: krênut, dîrnut¹². Ovdje je samo: òkrēnūt, pòkrēnūt, dòdîrnūt, zàgrnūt, ùprēgnūt.

5) Prema primjeru gòrjen-gorjèna, koji je našao kod P. Budmania, Dan. misli da je i žèljen-željèna. Ovdje je samo žèljen-željena¹³.

⁸ Piva, 358 i Pljevlja, 170.

⁹ N. J., n. s., VI, str. 7 i dalje.

¹⁰ N. J., n. s., VI, str. 9.

¹¹ v. Naš jezik n. s., VI, 13.

¹² v. Naš jezik n. s.; VI, str. 19.

¹³ Tako je i u Pivi, 373.

VII. Radni glagolski pridjev

Akcentat ovoga glagolskog oblika ne razlikuje se mnogo od Dan. akcenta, a ja ni ovdje neću navoditi sve pojedinačne razlike između njih, nego ću ukazati samo na glavna neslaganja.

1) Glagoli prve vrste koji se u infinitivu ni oblikom ni akcentom ne slažu sa Dan. — kad su prosti, imaju u ovom obliku Dan. akcentat.

trēsō-trēsła-trēslo, vūkō-vúkła-vúklo, zēbō-zēbla-zēblo;
plēo-plēla-plēlo, mēo-mēla-mēlo, pēkō-pēkla-pēklo.

Kad su složeni, ovi se glagoli akcentom radnog pridjeva ne slažu sa Dan. pa tu imamo:

istrēsō-istrēsła-istrēslo, dōvūkō-dōvūkła-dōvūklo, òzēbō-òzēbla-òzēblo; òplō-òplela-òplelo, pòmō-pòmela-pòmelo, ispekō-ispekła-ispeklo.

Kod Dan. se na prefiks prenosi samo akcentat silazne prirode i imamo: istrēsao-istrēsła-istrēslo, dōvukao-dovúkła-dovúklo; òpleo-oplēla-oplēlo. Možda će se i ovdje nekad čuti; oplēla, dovúkła, ali znatno rjeđe no òplela, dōvūkła.

Isto stanje imamo i kod glagola složenih sa *ici*. Kod Dan. je: išao-išla-išlo, naišao-naišla-naišlo, obišao-obišla-obišlo¹⁴; ovdje je: izišō, izišła; òbišō, òbišła, a ni infinitivi ovih glagola, kako je ranije rečeno, nemaju akcentat kao Daničić.

Glagoli složeni sa: *mrijeti*, *kleti*, **nēti*, **suti*, **prēti*, *strēti*, *peti* i sl. imaju i u infinitivu i u ovom obliku akcentat kao i Dan., ùmrjēti, zàklēti, zàpēti, zàstrjēti, zàprjēti, kao i: ùmrō-ùmrła-ùmrlo, zàklō-zàklēla-zàklēlo, dōnijo-dōnĭjēla-dōnĭjēlo, nāsō-nāsŭla-nāsŭlō, pōtrō-pōtrla-pōtrlo, zàprō-zàprla-zàprlo.

2) Glagoli složeni sa *viti* i *piti* kad su prosti, imaju akcentat kao i Dan.; kad su složeni, razlikuju se od Daničića. Dan. naime, ima akcentat na prefiksu: ùvila-ùvilo, sāvila-sāvilo, pōpila-pōplo, a ovdje je: ùvijo-ùvila-ùvilo, sāvijo-sāvila-sāvilo, pōpijo-pōpila-pōpilo. Kako vidimo, ovdje u svim oblicima imamo akcentat infinitiva (ùviti, sāviti, pōpiti).

Izuzetak od ovoga čine glagoli složeni sa *dati*, jer pored dāo-dála-dálo imamo i: prōdāla-prōdālo, zādāla-zādālo, nādodāla-nādodālo, dōnadodāla-dōnadodālo, kao i kod Dan.

3) Glagoli „kojima se u osnovi nastavak *k* mijenja na *a*“ u ovom obliku kod Dan. imaju mjesto akcenta infinitiva akcentat: dŭžao-dŭžāla, bjēžao-bjēžāla, tŕčao-tŕčāla i sl.

Ovdje i ti glagoli obično imaju akcentat infinitiva u radnom pridjevu:

¹⁴ v. N. J. n. s. V. 311.

držao (pored dīžō) -držala, bjèžao (pored bjèžō) -bjèžala, tīčao (pored tīčō) -tīčala i sl. Tako i: potīčala-potīčalo, dotīčala-dotīčalo.

4) Glagoli sa dvosložnom osnovom a \ akcentom u infinitivu koji kod Dan. mijenjaju akcenat u ovom obliku, ovdje zadržavaju akcenat infinitiva u svim oblicima osim oblika m. r. jednine:

glòdō-glòdala-glòdalo, ždērō-ždèrāla-ždèrālo, zòbō-zòbāla-zòbālo, lòkō-lòkāla-lòkālo, pènjō-pènjāla-pènjālo, čèšō-čèšāla-čèšālo, stènjō-stènjāla-stènjālo.

Isto stanje imamo i kad su ovi glagoli složeni:

òglodō-òglòdala-òglòdalo, pòžderō-pòždèrāla-pòždèrālo, pòzobō-pòzobāla-pòzobālo, pòlokō-polòkāla-polòkālo, pòčešō-pòčešāla-pòčešālo, Dan. ima: ŭzorao-ŭzorāla-ŭzorālo i sl.

Ovakav akcenat, tj. akcenat infinitiva, imamo ovdje i kod onih glagola koji i kod Dan., kad su prosti, čuvaju akcenat infinitiva:

iskao (iskō)-iskala-iskalo, lāgao (lāgō)-lāgāla-lāgālo; šāptō-šāptāla-šāptālo, zvèktō-zvèktāla-zvèktālo¹⁵;

kad su složeni, kod Dan. imaju ∞ akc. na prefiksu. Ovdje i kod njih nalazimo akcenat infinitiva:

zāiskō-zāiskāla-zāiskālo (pored zāiskō), nalāgō-nalāgāla-nalāgālo (pored nālagō), prošāptō-prošāptāla-prošāptālo (pored prōšaptō).

5) Kao kod Dan., ovdje je: brāo-brāla, prāo-prāla, zvāo-zvāla, ali kad imamo složene glagole, pored Dan. akcenta: nābrō-nābrāla, òprō-òprāla, dōzvō-dōzvāla, čuje se i akcenat infinitiva, osim u obliku m. r. jedn.: nābrō-nābrāla; òprō-òprāla, dōzvō-dōzvāla.

6) Glagoli tipa: *kopati čitati, češljati, listati* bez obzira da li se javljaju kao prosti ili kao složeni u svim oblicima, osim oblika m. r. jednine, sa sažetim vokalima *a* i *o* u *ō*, imaju akcenat infinitiva:

kōpō-kōpāla, čītō-čitāla, čèšljō-čèšljāla, līstō-listāla; tako i: ŭskopō-uskōpāla, pòčešljō-pòčešljāla, òlistō-olistāla¹⁶.

Ovakav akcenatski odnos nalazimo i kod glagola tipa: *kovati, kupovati, ključati*: kōvō-kōvāla, kŭpovō-kupōvāla, kljŭvō-kljŭvāla kao i: òkovō-okōvāla, pòkupovō-pokupōvāla, pròkljŭvō-prokljŭvāla.

Kako vidimo, glavna razlika u akcentu radnog gl. pridjeva između ovoga govora i Dan. akcenta ogleda se u tome što ovaj govor teži da kod svih glagola ujednači akcenat infinitiva i radnog glagolskog pridjeva. Jedino se ovome još ne potčinjavaju oblici m. r. jednine kad se iza njih nalazi dugi vokal: òrō-òrāla, lāgō-lāgāla, čītō-čitāla, kōpō-kōpāla.

¹⁵ N. J., n. s., V, 314.

¹⁶ N. J., n. s., V, 316.

Prilozi

1) Prilozi za način i količinu koji su postali od pridjeva često čuvaju stari akcenat, iako današnji oblici srednjeg roda pridjeva imaju novi akcenat. Tako prema: brzo, gřko, đugo, puno i sl. imamo samo:

brzo, ĩbrzo, prębrzo; pńovo, nńovo; prędugo, ządugo, nądugo; ńlako-ńlahko, pńlńko; pńtńko, nńtńko, prętńko; pńno; pręsitno, ĩsitno, nńsitno; pręslabo; nńtiho, pńtiho, ĩtiho, prętiho; nńčisto. ĩčisto i sl.

2. I ovdje prema / akcentu pridjeva imamo ili $\frown$ akcenat priloga: rńžno: rńžno; mńrno; mńrno; blńgo: blńgo; tńesno: tńesno; Źitko: Źitko; tęsko: tęsko;

ili se akcenat ne mijenja:

strńšno: strńšno; hlńdno : hlńdno; smjęšno: smjęšno¹⁷.

3. Prema pńno imamo pńtpuno; prępuno; a prema mńlo-pręmalo, pńmalo, nńmalo, zńmalo — znači tu imamo novo prenošenje. Kod priloga složenih sa onim koji zadržavaju akcenat pridjeva (pod 2) akcenat se povlači na prefiks, mijenja i kvalitet i kvantitet i imamo: hlńdno a pń-hlńdno, mńrno a nńmńrno.

¹⁷ Piva, 267. i dalje.

